

شیوه‌نامه جامع آموزشی دوره‌های تحصیلی

دانشگاه فردوسی مشهد

سال تحصیلی ۹۸ - ۱۳۹۷

فهرست مطالب

- ۱- مقدمه ۴
- ۲- تعاریف ۴
- ۳- بخش اول: مواد عمومی ۸
- ۴- بخش دوم: مواد اختصاصی ۱۱
- الف: آیین‌نامه آموزشی دوره‌های تحصیلی کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته ۱۱
- ب: آیین‌نامه آموزشی دوره تحصیلی کارشناسی ارشد ۱۶
- ج: آیین‌نامه آموزشی دوره تحصیلی دکتری تخصصی (PhD) ۲۴
- ۵- پیوست‌ها
- پیوست ۱- دستورالعمل نحوه نمره‌دهی به دستاوردهای پایان‌نامه ۳۴
- پیوست ۲- مقررات، جداول آزمون‌ها و نمره قابل قبول در خصوص نمره زبان دانشجویان دوره دکتری تخصصی (Ph.D) ۳۸
- پیوست ۳- دستورالعمل نحوه نمره‌دهی به دستاوردهای رساله ۴۰

مقدمه

دانشگاه فردوسی مشهد با استناد به قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) مصوب ۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در اجرای مفاد ماده ۲ سیاست‌ها و ضوابط اجرایی حاکم بر آمایش آموزش عالی در جمهوری اسلامی ایران (موسوم به طرح آمایش) مصوب ۹۴/۱۲/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی و همچنین ابلاغیه شماره ۲/۴۳۰۶۹ وزارت عتف به تاریخ ۹۷/۳/۱، به تدوین شیوه‌نامه یکپارچه دوره‌های کاردانی و کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی در شهریور ماه ۱۳۹۷ به شرح زیر اقدام نمود.

ماده ۱- هدف

هدف از تدوین این شیوه‌نامه، انتظام بخشیدن به امور تحصیلی دانشجویان از طریق تعیین چارچوب قانونی برای اجرای هماهنگ، یکپارچه و صحیح برنامه‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه با هدف تربیت نیروی انسانی متخصص، متعهد و آشنا با علوم و آخرین دستاوردهای علمی منطبق با نیازهای جامعه، در راستای بهره‌گیری بهینه از ظرفیت‌های موجود برای ارتقای سطح کیفی آموزش و پژوهش در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی است. دوره‌های تحصیلی «دکتری پژوهش محور»، «دکتری عمومی رشته دامپزشکی»، «دستیاری دوره‌های تخصصی» با شیوه‌های پذیرشی مانند «کارشناسی ارشد پیوسته»، «دکتری مستقیم» و «دکتری پیوسته» مقررات ویژه خود را داشته و از شیوه‌نامه‌های جداگانه پیروی می‌کنند.

ماده ۲- تعاریف

۱. **وزارت:** منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
۲. **دانشگاه:** منظور هر یک از دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی (اعم از دولتی و غیردولتی) است که دارای مجوز تاسیس از مراجع ذی‌ربط بوده و مجری هر یک/یکی از دوره‌های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته و پیوسته، دکتری عمومی و دکتری تخصصی هستند.
۳. **آموزش رایگان:** منظور آموزش دانشجو در طول سنوات مجاز دوره تحصیلی بدون پرداخت هزینه در دانشگاه-هایی است که از بودجه عمومی دولت استفاده می‌کنند.
۴. **شهریه پرداز:** منظور آموزش دانشجو در یک دوره تحصیلی به ازای پرداخت هزینه‌ها است.
۵. **دانشجو:** فردی که در یکی از دوره‌های آموزش عالی برابر ضوابط معین پذیرفته شده، و پس از ثبت نام به تحصیل می‌پردازد.

۶. **مدرس:** فردی که در دانشگاه به آموزش و یاددهی مهارت به صورت تمام وقت، نیمه وقت یا پاره وقت اشتغال دارد.
۷. **حضوری:** شیوه‌ای از آموزش است که دانشجو به صورت تمام وقت در فعالیت‌های تحصیلی دانشگاه شرکت می‌کند.
۸. **غیرحضوری:** شیوه‌ای از آموزش است که دانشجو بدون حضور در دانشگاه، به فعالیت تحصیلی می‌پردازد.
۹. **نیمه‌حضوری:** شیوه‌ای از آموزش که بخشی از آن حضوری و بخش دیگر غیرحضوری به انجام می‌رسد.
۱۰. **استاد راهنمای تحصیلی:** عضو هیات علمی آگاه و مسلط به امور آموزشی که برای هدایت تحصیلی دانشجو از تاریخ ورود تا دانش‌آموختگی از سوی گروه انتخاب می‌شود.
۱۱. **نیمسال تحصیلی:** بازه زمانی تعیین شده که شامل ۱۶ هفته آموزش و ۲ هفته امتحانات پایانی است.
۱۲. **دوره تابستانی:** دوره زمانی که شامل ۶ هفته آموزش و ۱ هفته امتحانات است.
۱۳. **برنامه درسی:** مجموعه به هم پیوسته‌ای از دروس هر رشته تحصیلی که دارای هدف مشخصی بوده و مصوب مراجع قانونی است.
۱۴. **واحد درسی:** ارزش مقداری درسی، که مفاد آن برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت، عملی یا آزمایشگاهی ۳۲ ساعت، کارگاهی یا عملیات میدانی (بازدید علمی) ۴۸ ساعت، کارورزی یا کار در عرصه ۶۴ ساعت و کارآموزی یا مهارت‌آموزی ۱۲۰ ساعت در طول یک نیمسال تحصیلی یا بازه تابستانی است و طبق برنامه درسی مصوب اجرا می‌شود.
۱۵. **درس جبرانی:** درسی که با تایید گروه، گذراندن آن در آغاز دوره تحصیلی مربوط برای رفع کمبود دانش یا مهارت دانشجو ضروری تشخیص داده می‌شود.
۱۶. **مشروطی:** وضعیت تحصیلی است که دانشجو، در یک نیمسال، معدل کمتر از ۱۲ را در دوره تحصیلی کارشناسی و معدل کمتر از ۱۴ را در دوره تحصیلی کارشناسی ارشد کسب کرده باشد.
۱۷. **رشته تحصیلی:** یک شعبه فرعی از شاخه‌های علمی که به لحاظ موضوع دارای قلمرو مشخص و متمایز از سایر شاخه‌های علمی است و به احراز دانش تخصصی، مهارت یا کارآمدی معینی می‌انجامد.
۱۸. **گرایش تحصیلی:** هر کدام از شعب یک رشته تحصیلی که ناظر بر تخصص آن باشد؛ اختلاف دروس در ۲ گرایش از یک رشته نباید از ۷ درصد کل واحدهای رشته کمتر و از ۳۰ درصد کل واحدها بیشتر باشد.
۱۹. **مرخصی تحصیلی:** مدت زمان مشخصی است که دانشجو، برابر ضوابط معین، به طور موقت به تحصیل اشتغال ندارد.
۲۰. **انصراف تحصیلی:** فرآیندی است که در آن دانشجو به طور اختیاری از ادامه تحصیل خودداری کند.
۲۱. **دوره کاردانی پیوسته:** دوره تحصیلی که دارندگان مدرک دیپلم (در نظام آموزشی دارای پیش‌دانشگاهی بدون نیاز به گذراندن دوره پیش‌دانشگاهی) به آن وارد می‌شوند و مستلزم گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب است.

۲۲. **دوره کاردانی ناپیوسته:** دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی (در نظام آموزشی دارای پیش دانشگاهی) به آن وارد می‌شود و مستلزم گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب است.
۲۳. **دوره کارشناسی پیوسته:** دوره تحصیلی که با گذراندن حداقل ۱۳۰ و حداکثر ۱۴۰ واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب، متقاضی به دریافت مدرک آن نایل می‌شود.
۲۴. **دوره کارشناسی ناپیوسته:** دوره تحصیلی که پس از دوره کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) آغاز شده و با گذراندن حداقل ۶۸ و حداکثر ۷۲ واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب، به دریافت مدرک کارشناسی منتهی می‌شود.
۲۵. **دوره کارشناسی ارشد:** دوره تحصیلی که پس از دوره کارشناسی آغاز می‌شود.
۲۶. **دوره دکتری تخصصی:** دوره تحصیلی که پس از دوره کارشناسی ارشد یا دکتری عمومی آغاز شده و دانشجوی با گذراندن واحدهای درسی مصوب، مدرک دکتری دریافت می‌کند.
۲۷. **دوره بین‌المللی:** هر یک از دوره‌های تخصصی دکتری که بر اساس ضوابط مصوب وزارت و با مشارکت مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی غیر ایرانی برگزار می‌شود.
۲۸. **پایان‌نامه:** مستند علمی است که در فرآیند تحصیل دانشجوی دوره کارشناسی ارشد و از طریق تحقیق در یک حوزه معین از رشته یا گرایش تحصیلی و با راهنمایی استاد(ان) راهنما و مشاور حسب مورد براساس استانداردهای پژوهشی تدوین می‌شود.
۲۹. **آزمون جامع:** آزمون تخصصی است که پس از گذراندن واحدهای دوره آموزشی در دوره دکتری تخصصی، با هدف ارزشیابی توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجوی برگزار می‌شود.
۳۰. **رساله:** گزارش مکتوب حاصل از فعالیت پژوهشی دانشجوی دوره دکتری تخصصی است که در زمینه مشخصی از یک رشته تحصیلی و با راهنمایی استاد(ان) راهنما و مشاور تدوین می‌شود.
۳۱. **هیأت داوران:** اعضای هیأت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی و یا متخصصان حرفه‌ای دارای صلاحیت دانشگاهی، که برای ارزیابی کمی و کیفی پایان‌نامه یا رساله مطابق دستورالعمل اجرایی مصوب دانشگاه انتخاب می‌شوند.
۳۲. **شیوه آموزشی-پژوهشی:** شیوه‌ای از تحصیل در دوره کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی که برنامه درسی مربوط به آن، علاوه بر واحدهای درسی، مشتمل بر اجرای یک پروژه تحقیقاتی است که منجر به پایان‌نامه یا رساله می‌شود.
۳۳. **شیوه آموزشی:** شیوه‌ای از تحصیل در دوره کارشناسی ارشد که دانشجوی پس از گذراندن واحدهای درسی و بدون گذراندن پایان‌نامه، دانش‌آموخته می‌شود.
۳۴. **استاد راهنما:** عضو هیأت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی که مسئولیت راهنمایی دانشجوی را در انجام پایان‌نامه یا رساله بر عهده دارد.
۳۵. **استاد مشاور:** عضو هیأت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی و یا متخصص حرفه‌ای که مسئولیت مشاوره دانشجوی را در انجام پایان‌نامه یا رساله بر عهده دارد.

۳۶. **متخصص حرفه‌ای:** صاحب‌نظر یا کارشناس باتجربه غیرهیات علمی با مدرک تحصیلی دکتری تخصصی (Ph.D) در سایر بخش‌های جامعه هستند که دارای مهارت و صلاحیت حرفه‌ای مورد تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه می‌باشد. در شرایط خاص در پایان‌نامه‌های تقاضامحور یا کاربردی مقطع کارشناسی ارشد استفاده از متخصصان حرفه‌ای با مدرک کارشناسی ارشد و همچنین مربی با سابقه دانشگاه فردوسی مشهد بلامانع است.
۳۷. **گروه آزمایشی:** مجموعه رشته‌های مختلف تحصیلی در دوره متوسطه است که با توجه به مواد آزمون مشترک، دسته‌بندی می‌شود.
۳۸. **گروه:** بنیادی‌ترین واحد سازمانی دانشگاهی، متشکل از تعدادی عضو هیات علمی با تخصص مشترک در یک رشته علمی خاص یا چند رشته متجانس، که به منظور ایجاد و اجرای آن رشته تحصیلی در دانشگاه تشکیل می‌شود.
۳۹. **شورای آموزشی دانشگاه:** یکی از شوراهای تخصصی در نخستین سطح سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی راهبردی در امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه است که به منظور ایجاد هماهنگی و تسهیل در امور اجرایی مرتبط با تحصیل دانشجو به ریاست معاون آموزشی دانشگاه تشکیل می‌شود. شورای آموزشی دانشگاه می‌تواند اختیارات مشخص شده در این شیوه‌نامه را به دانشکده یا کمیته منتخب تفویض کند.
۴۰. **دانش‌آموخته:** فردی است که یکی از رشته یا گرایش‌های دوره‌های تحصیلی مصوب را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی مربوطه را دریافت کرده است.

بخش اول: مواد عمومی

ماده ۳- شرط ورود به دانشگاه دارا بودن مدرک رسمی پایان دوره قبلی مورد تأیید وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تأیید شایستگی‌های عمومی و اختصاصی از طریق پذیرفته شدن در آزمون ورودی و یا کسب پذیرش از دانشگاه طبق ضوابط و مقررات مصوب وزارت است.

تبصره ۱- پذیرش دانشجویان مشمول مقررات استعدادهای درخشان طبق مصوبات شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت انجام می‌شود.

تبصره ۲- دانشجوی دوره دکتری تخصصی مؤسسه خارج از کشور می‌تواند طبق شیوه‌نامه انتقال دانشجویان خارج به داخل مصوب وزارت به دانشگاه منتقل شود.

تبصره ۳- احراز توانایی در زبان خارجی طبق مصوبات شورای آموزشی دانشگاه (پیوست ۱) در خصوص دانشجویان دوره دکتری تخصصی الزامی است.

تبصره ۴- دانشجویان خارجی پذیرش شده در دانشگاه فردوسی مشهد، در بدو ورود، ملزم به کسب حد نصاب نمره زبان فارسی می‌باشند.

ماده ۴- آموزش در دانشگاه مبتنی بر نظام واحدی و به زبان فارسی انجام می‌شود.

تبصره: دانشگاه اختیار دارد برنامه درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی و یا برنامه‌های بازنگری شده در هر یک از دانشگاه‌های سطح یک را با رعایت ضوابط و مقررات مربوطه و در صورت امکان به زبان غیر فارسی ارائه نماید.

ماده ۵- دانشگاه موظف است فقط برای دوره‌هایی دانشجوی پذیرش نماید که مجوز آن را از مراجع قانونی دریافت نموده و صرفاً برنامه‌های درسی را اجرا نماید که براساس ضوابط وزارت تأیید شده است.

تبصره: دانشگاه می‌تواند با همکاری گروه‌ها، حداکثر بیست درصد از واحدهای درسی دوره کارشناسی را با اولویت دروس پایه و عمومی، ضمن رعایت استانداردهای مصوب وزارت و تأکید بر محتوای الکترونیکی، به صورت مجازی (الکترونیکی) ارائه نماید.

ماده ۶- حضور دانشجو در تمام جلسات کلاس درس دوره‌های تحصیلی حضوری ضروری است.

تبصره ۱- در صورتی که دانشجو در درسی بیش از ۳/۱۶ (سه شانزدهم) جلسات غیبت کند اما در آن درس نمره مستمر داشته باشد، امکان درج نمره تا ۸ برای کارشناسی، تا ۱۰ برای کارشناسی ارشد و تا ۱۲ برای دکتری تخصصی میسر است؛ در غیر این صورت، نمره درس فوق صفر منظور خواهد شد.

تبصره ۲- اگر دانشجو در جلسه امتحان پایان نیمسال درس شرکت نکند، فقط از نمره پایان ترم محروم می‌شود.

تبصره ۳- چنانچه غیبت دانشجو به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه موجه تشخیص داده شد، آن درس حذف می‌شود.

ماده ۷- چگونگی و ترتیب ارائه تمامی دروس هر دوره و هر رشته، ضمن رعایت پیش‌نیازی (تقدم و تأخر) دروس طبق برنامه درسی مصوب، در اختیار گروه است.

تبصره: دانشجو در آخرین نیمسال تحصیلی از رعایت مقررات مربوط به این ماده معاف است.

ماده ۸- برگزاری آزمون پایانی در هر نیمسال به صورت کتبی برای درس‌های نظری الزامی است.

تبصره: نمره درس پس از تایید نهایی استاد غیر قابل تغییر است.

ماده ۹- آموزش رایگان برای هر دانشجو، در هر دوره تحصیلی صرفاً یک‌بار و در یک رشته تحصیلی امکان‌پذیر است.

تبصره ۱- با موافقت استاد درس و تأیید گروه، دانشجو می‌تواند تا دو هفته قبل از شروع امتحانات پایان نیمسال، فقط یک درس نظری را حذف کند، به شرط آن که تعداد واحدهای باقیمانده دانشجو کمتر از حد نصاب لازم برای هر دوره نشود.

تبصره ۲- دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در صورت حذف غیرموجه درس یا به دست نیاموردن نمره قبولی در هر درس، موظف به پرداخت هزینه درس مطابق تعرفه دانشجوی شهریه‌پرداز دانشگاه می‌باشد. در صورت موافقت با حذف موجه درس (ها) توسط شورای آموزشی دانشگاه، دانشجوی مشمول آموزش رایگان ملزم به پرداخت شهریه متغیر درس حذف شده نیست ولی نیمسال مذکور، ضمن اینکه به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می‌شود و علیرغم عدم تاثیر در رتبه‌بندی دانشجو در نیمسال مربوط، در مشروط شدن دانشجو تأثیر دارد.

ماده ۱۰- حذف نیمسال تحصیلی با درخواست دانشجو، از طریق پرتال دانشجویی و پیگیری تأیید سایر مراحل درخواست، ضمن احتساب در سنوات تحصیلی، حداکثر تا قبل از تاریخ شروع امتحانات مطابق تقویم آموزشی

دانشگاه امکان‌پذیر است. دانشجوی روزانه در صورت حذف غیر موجه موظف به پرداخت هزینه متغیر دروس حذف شده مطابق تعرفه دانشجویان شهریه‌پرداز دانشگاه می‌باشد.

ماده ۱۱- دانشجوی متقاضی انصراف از تحصیل، باید از طریق پرتال دانشجویی برای انصراف از تحصیل اقدام و مراحل بعدی را تا حصول نتیجه و تصفیه حساب پیگیری نمایند. دانشجو مجاز است فقط برای یکبار و تا دو ماه از تاریخ ارائه درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد.

تبصره: در صورت ارائه درخواست انصراف از تحصیل توسط دانشجوی شهریه‌پرداز قبل از شروع نیمسال تحصیلی مندرج در تقویم آموزشی دانشگاه، هزینه نیمسال از وی دریافت نمی‌شود، اما در صورت ارائه درخواست انصراف از هنگام شروع نیمسال تا قبل از تاریخ حذف و اضافه، وی ملزم به پرداخت شهریه ثابت است. چنانچه زمان ارائه درخواست انصراف بعد از تاریخ حذف و اضافه باشد، در صورت انتخاب واحد، شهریه ثابت و متغیر نیمسال محاسبه و دریافت می‌شود.

ماده ۱۲- عدم انتخاب واحد دانشجو (مطابق تقویم آموزشی دانشگاه) در هر نیمسال تحصیلی، انصراف از تحصیل محسوب می‌شود.

ماده ۱۳- تصمیم‌گیری در مورد بازگشت به تحصیل دانشجوی منصرف از تحصیل بر عهده دانشگاه است.

ماده ۱۴- برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری درباره تقویم آموزشی، چگونگی اعلام و ثبت نمره، زمان حذف و اضافه، حذف اضطراری دروس، نحوه اعتراض به نتایج امتحانات، مهلت تجدید نظر و غیره طبق شیوه‌نامه اجرایی مصوب دانشگاه انجام می‌شود.

بخش دوم: مواد اختصاصی

الف- آیین‌نامه آموزشی دوره‌های تحصیلی کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته

ماده ۱۴- دانشگاه موظف است برای هدایت تحصیلی دانشجویان از زمان پذیرش، یکی از اعضای هیات علمی مرتبط با رشته تحصیلی دانشجو را به عنوان استاد راهنمای تحصیلی تعیین و بر اساس ساز و کار مصوب دانشگاه، بر نحوه عملکرد او نظارت کند.

ماده ۱۵- دانشجو لازم است در هر نیمسال تحصیلی حداقل ۱۲ و حداکثر ۲۰ واحد درسی را انتخاب نماید. حداکثر واحد مجاز انتخابی در دوره تابستان ۶ واحد درسی و به صورت حضوری است.

تبصره ۱- اگر میانگین نمرات دانشجو در پایان نیمسال حداقل ۱۷ باشد، در این صورت، دانشجو می‌تواند با تأیید گروه در نیمسال تحصیلی بعد تا ۲۴ واحد درسی اخذ نماید.

تبصره ۲- در نیمسال آخر، به شرط دانش‌آموختگی و داشتن میانگین کل بالای ۱۰، دانشجو می‌تواند تا ۲۴ واحد درسی انتخاب نماید. در صورت عدم ارائه برخی از دروس نظری، دانشجو مجاز به انتخاب واحد حداکثر تا ۸ واحد درسی به صورت معرفی به استاد در آن نیمسال تحصیلی است. انتخاب دروس معرفی به استاد با دریافت شهریه معادل دانشجوی شهریه‌پرداز انجام می‌شود.

تبصره ۳- چنانچه دانشجو با گذراندن حداکثر ۸ واحد درسی نظری دانش‌آموخته شود، پس از تأیید گروه، وی می‌تواند واحدهای مذکور را در دوره تابستان به صورت معرفی به استاد انتخاب نماید.

تبصره ۴- دانشجو هم‌زمان نمی‌تواند از مفاد تبصره ۲ و ۳ این ماده استفاده کند، ولی دانشجویی که در نیمسال پایانی بیش از ۲۰ واحد درسی انتخاب نموده باشد (تبصره ۲)، در صورت عدم گذراندن درس(های) نظری، می‌تواند آن درس‌ها را تا سقف ۸ واحد در تابستان (به شرط دانش‌آموختگی) به صورت معرفی به استاد انتخاب نماید.

تبصره ۵- چنانچه دانشجو یک درس عملی- نظری را اخذ ولی نمره قبولی کسب نکند اما دوره عملی درس فوق را گذرانده باشد، می‌تواند آن درس را به صورت معرفی به استاد (با رعایت مفاد تبصره ۴ همین ماده) انتخاب نماید.

تبصره ۶- چنانچه واحدهای انتخابی یا باقیمانده دانشجو در پایان هر نیمسال به تشخیص گروه، بنا به دلایل موجه و خارج از اراده دانشجو به کمتر از ۱۲ واحد درسی برسد، در این صورت رعایت حد نصاب تعداد واحد در طول نیمسال برای دانشجو الزامی نیست، ولی نیمسال مذکور، ضمن اینکه به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می‌شود و علیرغم عدم تاثیر در رتبه‌بندی دانشجو در نیمسال مربوط، در مشروط شدن دانشجو تأثیر دارد.

ماده ۱۶- تعداد واحدهای جبرانی با تشخیص گروه صرفاً برای دوره کارشناسی ناپیوسته حداکثر ۶ واحد است. نمره دروس جبرانی در میانگین نیمسال و کل محاسبه نمی‌شود.

تبصره: دانشگاه اختیار دارد برای دانش‌آموختگان دوره کاردانی پیوسته (فاقد مدرک پیش‌دانشگاهی) که معدل کل آنها زیر ۱۴ است و در دوره کارشناسی ناپیوسته در رشته غیرمرتبط (به تشخیص گروه آموزشی) پذیرفته شده‌اند، حداکثر ۲۰ واحد درسی به عنوان جبرانی ارائه کند. نمره این دروس در میانگین نیمسال و کل محاسبه نمی‌شود.

ماده ۱۷- ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس توسط مدرس آن درس و بر اساس حضور و فعالیت در کلاس، انجام تکالیف و نتایج امتحانات انجام شده و به صورت عددی از صفر تا بیست محاسبه می‌شود.

تبصره: دروس دوره کارشناسی مانند کارآموزی، کارورزی، مهارت‌آموزی، عملیات صحرائی، سمینار، پروژه و ... در صورتی که تکمیل آنها در طول یک نیمسال تحصیلی میسر نباشد، بر اساس مصوبه شورای آموزشی دانشگاه، مهلت ثبت نمرات دروس یادشده تا پایان نیمسال بعدی امکان‌پذیر است. پس از مهلت مقرر، امکان ثبت نمره میسر نبوده و نمره مردودی درج می‌شود.

ماده ۱۸- حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۰ است.

تبصره ۱- چنانچه دانشجویی در یک یا چند درس نمره قبولی کسب نکند و در نیمسال‌های بعدی، عیناً همان درس یا دروس مذکور را با نمره قبولی بگذراند، نمره یا تمام نمره‌های مردودی قبلی در ریز نمرات تحصیلی دانشجو ثبت و باقی می‌ماند، اما در محاسبه میانگین کل دوره بی‌اثر شده و صرفاً آخرین نمره قبولی در آن درس ملاک محاسبه میانگین کل دوره خواهد بود.

تبصره ۲- گذراندن دروس با استفاده از تبصره ۱ صرفاً برای محاسبه میانگین کل دوره تحصیلی در هنگام دانش-آموختگی است و مشروطی دانشجو در نیمسال‌های قبل را خنثی نمی‌کند.

تبصره ۳- در رتبه‌بندی دانشجو جهت استفاده از تسهیلات، میانگین تمامی دروس اخذ شده (قبولی و مردودی) منظور خواهد شد.

تبصره ۴- دانشجویانی که به دلیل تقلب و یا حکم کمیته انضباطی نمره مردودی دریافت می‌کنند، مشمول تسهیلات این ماده نخواهند شد.

ماده ۱۹- چنانچه میانگین نمرات دانشجوی در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۲ باشد، دانشجو در آن نیمسال مشروط تلقی شده و در نیمسال بعد حداکثر می‌تواند تا ۱۴ واحد درسی انتخاب کند.

تبصره: چنانچه دانشجو در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته ۲ نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته ۳ نیمسال، اعم از متوالی یا متناوب مشروط شود، از تحصیل محروم خواهد شد. در این خصوص، لازم است دانشجو جهت اطلاع از وضعیت تحصیلی خود، مرتباً به پرتال خویش مراجعه نموده و در صورت ضرورت اقدامات لازم را پیگیری کند.

ماده ۲۰- دانشجوی مشمول این شیوه‌نامه می‌تواند در دوره‌های غیرحضوری که منتهی به مدرک تحصیلی می‌شود، مطابق مصوبات مربوط به صورت هم‌زمان تحصیل کند.

تبصره: تحصیل هم‌زمان دانشجویان استعدادهای درخشان بر اساس مصوبات شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت انجام می‌شود.

ماده ۲۱- مدت مجاز تحصیل در دوره کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی ناپیوسته ۴ نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته ۸ نیمسال است.

تبصره ۱- دانشگاه اختیار دارد مدت مجاز تحصیل را حداکثر تا ۲ نیمسال افزایش دهد.

تبصره ۲- در خصوص دانشجوی کارشناسی پیوسته مشمول آموزش رایگان، از دو نیمسال تبصره فوق، تحصیل در نیمسال اول به صورت رایگان و در نیمسال دوم منوط به پرداخت شهریه همان سال و نیمسال تحصیلی است که با تمدید سنوات موافقت شده است. چنانچه دانشجو در این مدت دانش‌آموخته نشود از ادامه تحصیل محروم است.

ماده ۲۲- **مرخصی تحصیلی:** دانشجو می‌تواند با احتساب در سنوات تحصیل، دو نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند. در این خصوص، لازم است دانشجو درخواست خود را قبل از شروع نیمسال تحصیلی از طریق پرتال دانشجویی ارائه و پیگیری لازم را تا تأیید سایر مراحل انجام دهد.

تبصره: بررسی سایر مصادیق مرخصی تحصیلی مانند مرخصی زایمان، مرخصی پزشکی، ماموریت همسر یا والدین، بدون احتساب در سنوات تحصیلی در اختیار دانشگاه است. در این خصوص، لازم است دانشجو درخواست خود را قبل از شروع نیمسال تحصیلی از طریق پرتال دانشجویی ارائه و پیگیری لازم را تا تأیید سایر مراحل انجام دهد.

ماده ۲۳- دانشجوی دوره کاردانی ناپیوسته یا کارشناسی پیوسته می‌تواند در صورت موافقت دانشگاه و امکان ادامه تحصیل در سنوات آموزشی مجاز باقیمانده، رشته و گرایش تحصیلی خود را در همان دانشگاه، منوط به شرایط زیر تغییر دهد:

(الف) وجود رشته یا گرایش مورد تقاضای دانشجو در دانشگاه؛

(ب) موافقت گروه مبدأ و مقصد و تأیید شورای آموزشی دانشگاه؛

ج) کمتر نبودن نمره‌های اکتسابی دانشجوی در آزمون سراسری گروه آزمایشی مربوطه از نمره آخرین فرد پذیرفته شده در آن رشته یا گرایش در دانشگاه و در سال پذیرش، با تایید سازمان سنجش آموزش کشور؛

تبصره: دانشجوی صرفاً در هر دوره تحصیلی برای یک‌بار می‌تواند با رعایت شرایط این ماده، تغییر رشته یا گرایش دهد.

ماده ۲۴- تغییر رشته از دوره‌های پایین‌تر به بالاتر، از شهریه‌پرداز به روزانه، از غیرحضور به نیمه‌حضور و حضور ممنوع بوده ولی عکس آن مجاز است.

تبصره: تغییر رشته از رشته‌هایی که پذیرش در آنها صرفاً بر اساس سوابق تحصیلی می‌باشد به رشته‌هایی که پذیرش در آنها از طریق آزمون صورت می‌پذیرد، ممنوع است.

ماده ۲۵- میهمانی و انتقال دانشجوی مطابق شیوه‌نامه میهمانی و انتقال دانشجویان دوره‌های کاردانی و کارشناسی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی مصوب وزارت، پس از تایید دانشگاه مبداء و موافقت دانشگاه مقصد انجام می‌شود.

تبصره ۱- انتقال دانشجوی از دانشگاه غیردولتی به دولتی، از شهریه‌پرداز به روزانه، از غیرحضور به نیمه‌حضور و حضور ممنوع بوده ولی عکس آن مجاز است.

تبصره ۲- میهمانی دانشجوی از دانشگاه غیردولتی به دولتی، از شهریه‌پرداز به روزانه، از غیرحضور به نیمه‌حضور و حضور ممنوع است.

ماده ۲۶- انتقال توأم با تغییر رشته یا گرایش در صورت احراز شرایط و با کسب موافقت دانشگاه‌های مبداء و مقصد، فقط برای یک نوبت امکان‌پذیر است.

ماده ۲۷- معادل‌سازی و پذیرش واحدهای درسی گذرانده شده دانشجوی بر اساس دستورالعمل اجرایی مصوب شورای آموزشی دانشگاه و صرفاً با رعایت موارد زیر امکان‌پذیر است:

الف) واحدهای گذرانده دانشجویی حضور به دوره‌های حضوری، نیمه‌حضور و غیرحضور؛

ب) نیمه‌حضور به نیمه‌حضور و غیرحضور؛

ج) غیرحضور به غیرحضور.

د) واحدهای عمومی دانشگاه‌های آزاد اسلامی و غیر دولتی فقط در دوره کاردانی و کارشناسی قابل بررسی است.

ه) به ازای هر ۱۲ تا ۲۰ واحد از دروس معادل‌سازی شده برای دانشجوی قبولی مجدد، یک نیمسال از سنوات مجاز تحصیلی دانشجوی کاسته می‌شود.

ماده ۲۸- ملاک دانش‌آموختگی برای دوره‌های کاردانی و کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته) احراز میانگین کل حداقل ۱۲ در پایان دوره است.

تبصره ۱- اگر میانگین کل دانشجو با گذراندن واحدهای دوره به ۱۲ نرسد تنها یک نیمسال، با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی، به وی فرصت داده می‌شود تا مجدداً با انتخاب درس یا درس‌هایی که در آنها نمره بین ۱۰ تا ۱۲ کسب نموده است، میانگین کل خود را به ۱۲ رسانده و از این جهت، شرط دریافت مدرک دوره کاردانی و یا کارشناسی همان رشته را احراز نماید؛ در غیر این صورت، از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۲- هزینه دروس انتخابی جهت جبران معدل مطابق تعرفه دانشجویان شهریه‌پرداز در سال و نیمسال انتخاب درس بر عهده دانشجو است.

ماده ۲۹- در صورتی که دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کارشناسی پیوسته حداقل ۶۸ واحد درسی را (شامل حداکثر ۱۰ واحد دروس عمومی و مابقی از سایر دروس دوره) با نمره قبولی گذرانده و میانگین کل دروس گذرانده وی ۱۲ یا بالاتر از آن باشد، می‌تواند مدرک دوره کاردانی همان رشته را دریافت کند. در غیر این حالت، به دانشجوی مذکور و همچنین به دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته فقط گواهی مبنی بر تعداد واحدهای گذرانده شده تحویل خواهد شد.

تبصره ۱- اگر دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کارشناسی پیوسته بیش از واحدهای مورد نیاز دوره کاردانی را با نمره قبولی گذرانده باشد، دانشگاه درس‌هایی را ملاک میانگین کل برای صدور مدرک کاردانی قرار می‌دهد که نمره بالاتر از ۱۲ کسب کرده باشد.

تبصره ۲- صدور مدرک کاردانی حسب تقاضای دانشجو و صرف‌نظر از وجود دوره کاردانی مصوب در آن رشته یا مجری بودن دانشگاه محل تحصیل دانشجو انجام می‌شود.

ماده ۳۰- تاریخ دانش‌آموختگی، زمان ورود آخرین نمره توسط استاد درس یا ثبت آخرین نمره درس دانشجو در مدیریت آموزشی دانشگاه است.

ب- شیوه‌نامه دوره تحصیلی کارشناسی ارشد ناپیوسته

ماده ۳۱- مدت مجاز تحصیل در دوره کارشناسی ارشد دو سال (چهار نیمسال) است.

تبصره: در صورتی که دانشجو در مدت مقرر دانش‌آموخته نشود، دانشگاه اختیار دارد مدت تحصیل وی را حداکثر تا دو نیمسال افزایش دهد. افزایش سنوات تحصیلی برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان در نیمسال اول به صورت رایگان و در نیمسال دوم با دریافت هزینه طبق تعرفه دانشجوی شهریه‌پرداز دانشگاه در همان سال و نیمسالی است که با تمدید سنوات موافقت شده است. چنانچه دانشجو در این مدت دانش‌آموخته نشود از ادامه تحصیل محروم است.

ماده ۳۲- تعداد واحدهای درسی در دوره کارشناسی ارشد حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد است؛ از این تعداد، در شیوه آموزشی - پژوهشی ۴ تا ۶ واحد آن مربوط به پایان‌نامه و مابقی به صورت واحدهای آموزشی می‌باشد.

تبصره ۱- تعداد واحدهای درسی در برخی از رشته‌های دوره کارشناسی ارشد ممکن است بر اساس سر فصل دروس وزارت علوم یا کمیته برنامه‌ریزی درسی دانشگاه تا ۳۸ واحد باشد.

تبصره ۲- دانشجو در هر نیمسال تحصیلی باید حداقل ۸ و حداکثر ۱۴ واحد درسی با احتساب دروس پیش‌نیاز انتخاب کند. دانشجو در آخرین نیمسال تحصیلی از شرط اخذ حداقل واحد آموزشی معاف است.

ماده ۳۳- چنانچه رشته دوره کارشناسی با رشته دوره کارشناسی ارشد همخوان نباشد دانشجو باید به تشخیص گروه حداکثر ۱۲ واحد درسی را به صورت جبرانی، ترجیحاً در ابتدای دوره و قبل از دروس اصلی، و از میان درس‌های کارشناسی بگذراند.

تبصره ۱- کسب نمره قبولی ۱۲ در دروس جبرانی الزامی است ولی نمره مذکور در میانگین نیمسال و کل دانشجو محاسبه نمی‌شود. هزینه دروس جبرانی طبق تعرفه دانشجویان شهریه‌پرداز دانشگاه در سال و نیمسال انتخاب دروس از دانشجو دریافت می‌شود.

تبصره ۲- به ازای گذراندن ۱۲ واحد جبرانی یک نیمسال به سنوات آموزشی دانشجو اضافه می‌شود. در صورتی که این واحدها کمتر از ۱۲ واحد باشد به ازای هر واحد ۱/۵ هفته به سنوات آموزشی دانشجو از شروع نیمسال افزوده می‌شود.

ماده ۳۴- تحصیل هم‌زمان در دوره کارشناسی ارشد، در تمامی شیوه‌های آموزشی، تمامی دانشگاه‌ها و دوره‌های تحصیلی (اعم از دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.

ماده ۳۵- ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس از سوی مدرس آن درس و بر اساس حضور و فعالیت دانشجو در کلاس، انجام تکالیف و نتایج آزمون کتبی مستمر و پایانی هر نیمسال تحصیلی انجام شده و بر مبنای عددی از صفر تا بیست قابل محاسبه است.

تبصره: سهم نمره اختصاص یافته به آزمون کتبی پایانی حداقل ۱۰ از ۲۰ می‌باشد.

ماده ۳۶- حضور دانشجو در تمام جلسات کلاس درس در شیوه حضوری ضروری است.

تبصره: نحوه حضور دانشجو در جلسات کلاس درس در دوره‌های نیمه‌حضوری مطابق شیوه‌نامه مصوب دانشگاه است.

ماده ۳۷- مرخصی تحصیلی: دانشجو می‌تواند با احتساب در سنوات تحصیل، یک نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند. در این ارتباط لازم است دانشجو درخواست خود را قبل از شروع نیمسال تحصیلی از طریق پرتال دانشجویی ارائه و پیگیری لازم را تا تأیید سایر مراحل انجام دهد.

تبصره: بررسی سایر مصادیق مرخصی تحصیلی مانند مرخصی زایمان، مرخصی پزشکی، ماموریت همسر یا والدین، بدون احتساب در سنوات تحصیل در اختیار دانشگاه است. بدیهی است دانشجو باید درخواست خود را قبل از شروع نیمسال تحصیلی از طریق پرتال دانشجویی ارائه و پیگیری لازم را تا تأیید سایر مراحل انجام دهد.

ماده ۳۸- حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۲ و میانگین کل قابل قبول در هر نیمسال ۱۴ است.

تبصره ۱: چنانچه دانشجویی در یک یا چند درس نمره قبولی کسب نکند و در نیمسال‌های بعدی، عینا همان درس یا دروس مذکور را با نمره قبولی بگذراند، نمره یا تمام نمره‌های مردودی قبلی در ریز نمرات تحصیلی دانشجو ثبت و باقی می‌ماند، اما در محاسبه میانگین کل دوره بی‌اثر شده و صرفاً آخرین نمره قبولی در آن درس ملاک محاسبه میانگین کل دوره خواهد بود.

تبصره ۲: در رتبه‌بندی دانشجو جهت استفاده از تسهیلات، میانگین تمامی دروس اخذ شده (قبولی و مردودی) منظور خواهد شد.

تبصره ۳: گذراندن دروس با استفاده از تبصره ۱ همین ماده صرفاً برای محاسبه میانگین کل دوره تحصیلی در هنگام دانش‌آموختگی است و مشروطی دانشجو در نیمسال‌های قبل را خنثی نمی‌کند.

تبصره ۴: دانشجویانی که به دلیل تقلب و یا حکم کمیته انضباطی، نمره مردودی دریافت می‌کنند، مشمول تسهیلات تبصره ۱ همین ماده نخواهند بود.

ماده ۳۹- چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۴ باشد، دانشجو در آن نیمسال مشروط تلقی می‌شود.

تبصره: چنانچه دانشجو در دو نیمسال تحصیلی اعم از متوالی یا متناوب مشروط شود، از تحصیل محروم خواهد شد. در این خصوص، لازم است دانشجو جهت اطلاع از وضعیت تحصیلی خود، مرتباً به پرتال خویش مراجعه نموده و در صورت ضرورت اقدامات لازم را پیگیری کند.

ماده ۴۰- تغییر رشته، انتقال و میهمانی در دوره کارشناسی ارشد ممنوع است.

تبصره ۱- تصمیم‌گیری در خصوص تغییر گرایش و میهمانی در موارد خاص و استثنایی در اختیار دانشگاه است.

تبصره ۲- در خصوص دانشجویان انصرافی و اخراجی که در آزمون تحصیلات تکمیلی شرکت کرده و مجدداً پذیرفته می‌شوند، فقط واحدهای گذرانده شده دانشگاه‌های دولتی قابل بررسی جهت پذیرش است. به ازای هر ۸ تا ۱۴ واحد از دروس معادل سازی شده، یک نیمسال از سنوات مجاز تحصیلی پذیرفته‌شدگان قبول مجدد کاسته می‌شود.

ماده ۴۱- انتخاب استاد راهنما و مشاور

تبصره ۱- استاد راهنما به پیشنهاد دانشجو، موافقت استاد و تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه حداکثر تا شروع نیمسال دوم تحصیلی تعیین می‌شود.

تبصره ۲- برای استاد راهنما داشتن دو نیمسال سابقه تدریس ضروری است؛ حداقل یک نیمسال تدریس آن باید در تحصیلات تکمیلی بوده باشد.

تبصره ۳- با رعایت ظرفیت تعداد راهنمایی، استاد راهنمای اول از میان اعضای هیات علمی گروه انتخاب می‌شود. در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه، استاد راهنمای دوم می‌تواند از میان اعضای هیات علمی داخل یا خارج از دانشگاه انتخاب شود.

تبصره ۴- در موارد خاص و به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی گروه، استاد راهنمای اول می‌تواند از سایر گروه‌های دانشگاه انتخاب شود.

تبصره ۵- در صورت نیاز، استاد(ان) مشاور به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه انتخاب می‌شوند.

تبصره ۶- هر پایان‌نامه می‌تواند حداکثر دو استاد مشاور داشته باشد. در هر صورت، مجموع استادان راهنما و مشاور نباید از سه نفر بیشتر شود. کارشناسان آموزشی دانشگاه فردوسی مشهد با مدرک دکتری نیز می‌توانند به صورت همزمان مشاوره حداکثر دو پایان‌نامه را داشته باشند.

تبصره ۷- اگر در طول اجرای پایان‌نامه به هر دلیل، امکان ادامه راهنمایی و مشاوره برای استاد(ان) راهنما و مشاور مقدور نباشد، به تشخیص گروه یا با درخواست استاد راهنما و تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه، استاد راهنما و یا مشاور جدید برای پایان‌نامه تعیین می‌شود.

تبصره ۸- هیچ یک از بستگان درجه یک دانشجو (پدر، مادر، خواهر، برادر، همسر و فرزند) نمی‌توانند راهنمایی، مشاوره و یا داوری پایان‌نامه وی را بر عهده گیرند.

ماده ۴۲- انتخاب موضوع و تصویب پیشنهاد پایان‌نامه: دانشجو موظف است حداکثر تا شروع نیمسال سوم تحصیلی موضوع پایان‌نامه خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه برساند.

تبصره ۱- ثبت نام در نیمسال سوم تحصیلی ضمن رعایت ضوابط آموزشی، منوط به تصویب موضوع پایان‌نامه است.

تبصره ۲- انتخاب موضوع پایان‌نامه با توجه به علایق دانشجو، سوابق، زمینه تخصصی و کارراهه استاد(ان) راهنما، محورهای پژوهشی مصوب گروه و از میان اولویت‌های پژوهشی دانشگاه و شورای عتف صورت می‌پذیرد.

تبصره ۳- با نظر شورای دانشکده، تصویب موضوع پیشنهاد اختیاری است.

تبصره ۴- دانشجو موظف است پس از مشخص شدن استاد(ان) راهنما، پیشنهاد را با نظر استاد(ان) راهنما تدوین و در پرتال دانشجویی ثبت نماید تا با تایید استاد راهنما و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه به مدیر گروه ارسال و جهت تایید نهایی حداکثر تا پایان نیمسال سوم به دانشکده ارسال گردد.

تبصره ۵- ارائه گواهی همانندجویی قبل از تصویب نهایی پیشنهاد الزامی است.

تبصره ۶- در گروه‌هایی که دفاع از پیشنهاد ضروری است، تصویب نهایی پیشنهاد در جلسه‌ای با حضور استاد(ان) راهنما، هیات داوران و نماینده تحصیلات تکمیلی انجام خواهد گرفت.

تبصره ۷- نماینده تحصیلات تکمیلی از سوی شورای تحصیلات تکمیلی گروه مسئول نظارت بر حسن برگزاری جلسه تصویب پیشنهاد، تنظیم صورتجلسات مربوط و تایید انجام اصلاحات پیشنهاد می‌باشد.

تبصره ۷- حداکثر یک ماه پس از برگزاری جلسه دفاع یا جلسه تصویب پیشنهاد، کاربرگ الکترونیکی پیشنهاد توسط استاد راهنما به مدیر گروه ارسال و با تایید مدیر گروه، جهت تایید نهایی و ابلاغ به معاون/معاون پژوهش و فناوری دانشکده ارجاع می‌گردد.

تبصره ۸- تبعات احتمالی عدم رعایت زمان‌بندی مذکور بر عهده دانشجو و استاد راهنما خواهد بود و در صورت عدم رعایت زمان‌بندی مذکور، ادامه تحصیل دانشجو نیاز به مجوز دانشگاه دارد.

تبصره ۹- پیشنهاد با تایید نهایی معاون/ معاون پژوهش و فناوری دانشکده رسمیت می‌یابد. دانشجو باید با مراجعه به پرتال دانشجویی از تصویب نهایی پیشنهاد خود اطمینان حاصل نماید.

ماده ۴۳- دفاع از پایان‌نامه: دانشجو پس از تدوین پایان‌نامه و تایید کفایت علمی آن توسط استاد(ان) راهنما و رعایت ضوابط مربوط، نسبت به درخواست صدور مجوز دفاع از پایان‌نامه اقدام نموده و در حضور هیأت داوران از پایان‌نامه خود دفاع کند.

تبصره ۱- مستندات مورد نیاز جهت صدور مجوز دفاع:

- پیش‌نویس پایان‌نامه در قالب مصوب؛
- کاربرگ تکمیل‌شده مجوز دفاع مورد تایید مراجع ذی‌ربط؛
- گواهی ثبت پیشنهاد در سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله و پیشنهاد (<https://sabt.irandoc.ac.ir>);
- کاربرگ تکمیل‌شده درخواست ارزیابی دستاوردهای پایان‌نامه (در صورت وجود) مورد تایید مراجع ذی‌ربط؛
- گواهی همانندجویی متن کامل پایان‌نامه؛
- گواهی تصفیه حساب مالی از حسابداری معاونت آموزشی دانشگاه.

تبصره ۲- صدور مجوز دفاع توسط شورای تحصیلات تکمیلی گروه با ارائه مستندات مذکور صورت می‌گیرد.

تبصره ۳- حداقل فاصله زمانی لازم بین صدور مجوز دفاع و زمان انجام دفاع ۱۰ روز کاری است.

تبصره ۴- جلسه دفاع با حضور نماینده تحصیلات تکمیلی، استاد(ان) راهنما، استاد(ان) مشاور و هیأت داوران رسمیت می‌یابد.

تبصره ۵- هیأت داوران متشکل از دو عضو هیأت علمی (علاوه بر استاد(ان) راهنما و مشاور) با حداقل مرتبه استادیاری است که توسط شورای تحصیلات تکمیلی گروه تعیین می‌گردد. حداقل یک داور از گروه و یا دانشکده و یک داور می‌تواند از متخصصان حرفه‌ای انتخاب شود. نماینده تحصیلات تکمیلی می‌تواند یکی از داوران باشد.

تبصره ۶- در صورتی که یکی از استادان راهنما به دلایل موجه نتواند در جلسه دفاع شرکت کند، باید موضوع را به صورت کتبی به اطلاع شورای تحصیلات تکمیلی گروه برساند. در موارد خاص، شورای تحصیلات تکمیلی گروه می‌تواند جلسه دفاع را با حضور یک نفر از استادان راهنما برگزار نماید.

تبصره ۷- در موارد خاص عدم حضور استاد(ان) مشاور در جلسه دفاع بلامانع است.

تبصره ۸- فاصله زمانی تاریخ برگزاری جلسه تصویب پیشنهاد تا تاریخ برگزاری جلسه دفاع پایان‌نامه حداقل ۴ ماه است.

تبصره ۹- جلسه دفاع در روزهای کاری دانشگاه و با اطلاع‌رسانی قبلی برگزار می‌شود.

تبصره ۱۰- اداره جلسه و نظارت بر حسن اجرا و رعایت ضوابط و مقررات بر عهده نماینده تحصیلات تکمیلی است.

ماده ۴۴- ارزیابی پایان‌نامه: ارزیابی پایان‌نامه بر اساس کیفیت علمی و دستاوردهای آن، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهش، نحوه نگارش و ارائه گزارش مورد تایید استاد راهنما انجام می‌شود و نتیجه آن به صورت قبول (در یکی از سطوح: عالی، خیلی خوب، خوب و متوسط) و مردود تعیین می‌گردد.

تبصره ۱- ملاک تصمیم‌گیری در خصوص رد یا قبول پایان‌نامه و همچنین درجه آن، میانگین نمراتی است که هر یک از داوران حاضر و استاد(ان) راهنما و مشاور(ان) در جلسه به دانشجو می‌دهند. لازم به ذکر است که داوران هرکدام به طور مستقل و استاد(ان) راهنما و مشاور(ان) در مجموع یک نمره خواهند داشت.

تبصره ۲- نمره پایان‌نامه در معدل کل دانشجو محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به شرح ذیل است:

(الف) از نمره ۱۹ تا ۲۰ قبول با درجه عالی؛

(ب) از نمره ۱۸ تا ۱۸/۹۹ قبول با درجه خیلی خوب؛

(پ) از نمره ۱۶ تا ۱۷/۹۹ قبول با درجه خوب؛

(ت) از نمره ۱۴ تا ۱۵/۹۹ قبول با درجه متوسط؛

(ث) کمتر از ۱۴ مردود.

تبصره ۳- چنانچه پایان‌نامه دانشجو مردود اعلام شود، با تایید هیات داوران، حداکثر یک نیمسال در سقف مدت مجاز تحصیل به دانشجو اجازه داده می‌شود تا دوباره در جلسه دفاع شرکت و از پایان‌نامه خود دفاع کند.

تبصره ۴- حداکثر نمره پایان‌نامه با توجه به دستاوردهای آن، بر مبنای پیوست ۱ و همچنین کاربرگ ارزشیابی پایان‌نامه (کاربرگ‌های شماره ۶-۱ و ۶-۲) توسط معاون پژوهش و فناوری دانشکده تعیین و توسط نماینده تحصیلات تکمیلی در جلسه دفاع به هیات داوران اعلام می‌شود. هر یک از داوران تا سقف نمره اعلام شده نسبت به ثبت نمره خود اقدام و نهایتاً نمره نهایی مطابق تبصره ۱ ماده ۴۴ محاسبه می‌شود.

تبصره ۵- هیات داوران در خصوص تعیین مستخرج بودن دستاوردها از پایان‌نامه، کیفیت آنها و تعیین درصد هم‌پوشانی احتمالی آنها و نمره دستاوردها اظهارنظر می‌نمایند.

تبصره ۶- ضروری است دانشجو حداکثر تا ۳۰ روز پس از دفاع مورد قبول از پایان‌نامه، نسبت به اعمال اصلاحات و تحویل آن به نماینده تحصیلات تکمیلی اقدام نماید. استاد راهنما نیز حداکثر تا ۱۵ روز پس از دریافت پایان‌نامه اصلاح شده از نماینده تحصیلات تکمیلی نسبت به تایید یا عدم تایید اصلاحات اعمال شده اقدام و نتیجه را به نماینده تحصیلات تکمیلی اعلام نماید.

ماده ۴۵- انتشار دستاوردها: دانشجو متعهد می‌گردد انتشار هر گونه دستاورد از پایان‌نامه را با تایید استاد راهنما و مطابق ضوابط و مقررات و با حفظ مالکیت دانشگاه به انجام رساند. همچنین دستاوردهای مستخرج از پایان‌نامه شامل نام دانشجو (نفر اول)، استاد(ان) راهنما و مشاور می‌باشد. نویسندگان مسئول باید یکی از استادان راهنمای دانشگاه فردوسی مشهد باشد.

تبصره ۱- در موارد خاص، تصمیم‌گیری بر عهده شورای دانشکده می‌باشد.

تبصره ۲- در صورت وجود قرارداد همکاری در راهنمایی پایان‌نامه با سازمان‌های خارج از دانشگاه، نویسنده مسئول در مقاله بر اساس قرارداد مورد تایید معاونت/ معاونت پژوهش و فناوری دانشکده تعیین می‌شود.

تبصره ۳- درج نشانی دوم صرفاً برای دانشجویان غیر ایرانی بلامانع است.

تبصره ۴- دانشجو بایستی رساله خود را در قالب مصوب تدوین و نسخه نهایی چاپی آن را به مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه تحویل نماید. دانشجو صرفاً مجاز به تهیه نسخه‌های (چاپی/ الکترونیکی) مطابق مصوبات دانشگاه می‌باشد.

تبصره ۵- کسب مجوز از معاونت پژوهش و فناوری دانشکده جهت ارائه پایان‌نامه یا دستاوردهای آن در نمایشگاه‌ها، همایش‌ها، سمینارها و ... الزامی است.

تبصره ۶- اصالت‌نامه رساله/ پایان‌نامه که به تایید استاد(ان) راهنما و دانشجو رسیده است ضمیمه پایان‌نامه می‌گردد.

ماده ۴۶- ملاک دانش‌آموختگی، داشتن میانگین کل حداقل ۱۴ بر اساس واحدهای گذرانده آموزشی و دفاع قابل قبول از پایان‌نامه است.

تبصره: چنانچه میانگین کل نمرات آموزشی پس از گذراندن تمام واحدهای درسی آن دوره کمتر از ۱۴ باشد دانشجو اجازه دفاع از پایان‌نامه را ندارد. در این حالت، با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی، تنها یک نیمسال به وی فرصت داده می‌شود تا با اخذ مجدد حداکثر ۱۰ واحد از درس‌هایی را که با نمره کمتر از ۱۴ گذرانده است میانگین کل واحدهای گذرانده را به حداقل ۱۴ رسانده و بدین ترتیب اجازه دفاع از پایان‌نامه را دریافت کند. در صورت عدم ارائه این درس(ها) در نیمسال مورد نظر، دانشجو مجاز است درس‌های دیگری را به تشخیص استاد راهنما انتخاب نماید. هزینه دروس انتخابی جهت جبران معدل مطابق تعرفه دانشجویان شهریه‌پرداز در همان سال و نیمسال انتخاب درس بر عهده دانشجو است. چنانچه دانشجو در این مدت دانش‌آموخته نشود، از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

ماده ۴۷- چنانچه دانشجو تمام واحدهای آموزشی دوره را با میانگین کل حداقل ۱۴ گذرانده باشد ولی نخواهد واحد پایان‌نامه را اخذ و یا بگذراند و یا اینکه به تشخیص استاد راهنما و گروه مربوطه نتواند پایان‌نامه خود را با موفقیت به انجام رساند، می‌تواند تقاضای تغییر شیوه آموزشی خود را از آموزشی - پژوهشی به آموزشی به گروه

آموزشی مربوطه ارائه نماید. در صورت موافقت شورای عمومی گروه با تغییر شیوه آموزشی، دانشجو می‌تواند در مدت مجاز تحصیلی، معادل تعداد واحد پایان‌نامه و طبق نظر گروه، واحد یا واحدهای درسی مرتبط با رشته تحصیلی را اخذ و با میانگین کل حداقل ۱۴ بگذراند تا در دوره مذکور به شیوه آموزشی (آموزش محور) دانش-آموخته شود. نوع شیوه دانش‌آموختگی در مدرک فارغ‌التحصیلی قید می‌شود.

تبصره: دانشجویی که به هر دلیل نتواند دوره تحصیلی را به پایان برساند، پس از تصفیه حساب، فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی برای وی صادر خواهد شد.

ماده ۴۸- چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین پایان‌نامه مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی‌برداری و ...) شود و بر اساس قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب مجلس شورای اسلامی در شهریور ۱۳۹۶ و سایر قوانین و شیوه‌نامه‌های مرتبط وزارتت تخلف او از سوی دانشگاه تایید گردد، مطابق مقررات اقدام و می‌تواند منجر به محرومیت از ادامه تحصیل و یا اخراج شود.

تبصره: احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو از سوی دانشگاه، پس از اتمام تحصیلات، می‌تواند به ابطال مدرک تحصیلی صادره بیانجامد.

ماده ۴۹- تاریخ دانش‌آموختگی، روز دفاع قابل قبول از پایان‌نامه در شیوه آموزشی - پژوهشی و یا زمان ثبت آخرین نمره درس در شیوه آموزشی توسط استاد درس و یا مدیریت آموزشی دانشگاه است.

ج- شیوه‌نامه آموزشی دوره تحصیلی دکتری تخصصی (Ph.D)

ماده ۵۰- طبق مصوبات شورای آموزشی دانشگاه (پیوست ۲)، دانشجوی دوره دکتری تخصصی ملزم است، حین تحصیل، توانمندی خود را در زبان خارجی محرز گرداند.

تبصره: به دانشکده‌ها اجازه داده می‌شود پس از کسب مجوز شورای آموزشی دانشگاه، حد نصاب نمره زبان را افزایش دهند.

ماده ۵۱- تحصیل در دوره دکتری تخصصی به صورت تمام وقت بوده و تحصیل همزمان دانشجوی این دوره در همان دوره یا سایر دوره‌های تحصیلی ممنوع است.

ماده ۵۲- تغییر رشته و انتقال دانشجوی دوره دکتری تخصصی در همان مؤسسه یا سایر مؤسسه‌ها اعم از دولتی و غیر دولتی ممنوع است.

تبصره: در خصوص دانشجویان انصرافی و اخراجی که در آزمون تحصیلات تکمیلی شرکت نموده و مجدداً پذیرفته می‌شوند، فقط واحدهای گذرانده شده دانشگاه‌های دولتی سطح ۱ قابل بررسی جهت پذیرش است. به ازای هر ۶ تا ۱۲ واحد از دروس معادل سازی شده، یک نیمسال از سنوات مجاز تحصیلی برای پذیرفته‌شدگان قبول مجدد کاسته می‌شود.

ماده ۵۳- گروه می‌تواند حداکثر ۶ واحد درسی را به عنوان پیش‌نیاز و ترجیحاً در ابتدای دوره و قبل از دروس اصلی برای دانشجویان تعیین نماید.

تبصره ۱- کسب نمره قبولی ۱۲ در دروس پیش‌نیاز الزامی است ولی نمره مذکور در میانگین نیمسال و کل دانشجو محاسبه نمی‌شود. هزینه این دروس طبق تعرفه شهریه دانشجوی شهریه‌پرداز دانشگاه در همان سال و نیمسال انتخاب دروس از دانشجو دریافت می‌شود.

تبصره ۲- به ازای گذراندن ۶ واحد پیش‌نیاز یک نیمسال به سنوات آموزشی دانشجو اضافه می‌شود. در صورتی که این واحدها کمتر از ۶ واحد باشند، به ازای هر واحد، ۳ هفته به سنوات آموزشی دانشجو از شروع نیمسال پنجم افزوده می‌شود.

ماده ۵۴- مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری تخصصی حداقل ۶ و حداکثر ۸ نیمسال بوده و تحصیل در این دوره به صورت تمام وقت است.

تبصره: در صورتی که دانشجوی در مدت مقرر دانش‌آموخته نشود، مؤسسه اختیار دارد به پیشنهاد استاد راهنما، مدت تحصیل را حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی افزایش دهد. برای دانشجویی مشمول آموزش رایگان تحصیل در نیمسال اول به صورت رایگان اما در نیمسال دوم منوط به پرداخت هزینه ثابت، طبق تعرفه دانشجوی شهریه‌پرداز همان سال و نیمسال تحصیلی است که با تمدید سنوات موافقت شده است. چنانچه دانشجوی در این مدت دانش-آموخته نشود، پرونده وی برای تصمیم‌گیری در خصوص ادامه تحصیل به دانشگاه ارجاع می‌شود.

ماده ۵۵- تعداد واحدهای درسی دوره دکتری تخصصی ۳۶ واحد است که از این تعداد، ۱۲ تا ۱۸ واحد آموزشی و ۱۸ تا ۲۴ واحد پژوهشی است، که در برنامه درسی هر رشته تحصیلی لحاظ می‌شود.

تبصره ۱- لازم است دانشجوی در هر نیمسال تحصیلی حداقل ۶ و حداکثر ۱۰ واحد درسی را انتخاب کند.

تبصره ۲- گروه موظف است تمامی درس‌های دوره آموزشی را حداکثر در سه نیمسال اول تحصیل دانشجوی ارائه و دانشجوی نیز موظف است تمامی درس‌های خود را حداکثر در چهار نیمسال اول تحصیل خود بگذراند. در صورت عدم رعایت زمان‌بندی مذکور به میزان یک نیمسال، برای ادامه تحصیل نیاز به مجوز شورای تحصیلات تکمیلی گروه و در موارد بیش از این مقدار، نیاز به مجوز شورای آموزشی دانشگاه می‌باشد.

ماده ۵۶- ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجوی در هر درس نظری یا نظری- عملی از سوی مدرس آن درس و بر اساس حضور و فعالیت دانشجوی در کلاس، انجام تکالیف و نتایج آزمون کتبی مستمر و پایانی هر نیمسال تحصیلی انجام شده و بر مبنای عددی از صفر تا بیست قابل محاسبه است. سهم نمره اختصاص یافته به آزمون کتبی پایانی حداقل ۸ از ۲۰ می‌باشد.

ماده ۵۷- حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ و میانگین کل قابل قبول پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی ۱۶ است.

تبصره ۱- در صورت عدم کسب میانگین کل ۱۶ در دوره آموزشی به دانشجوی تنها یک نیمسال فرصت داده می‌شود تا با انتخاب مجدد درس یا درس‌هایی که با نمره کمتر از ۱۶ گذرانده است، میانگین کل دوره را به ۱۶ برساند. در غیر این صورت، از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۲- درس‌هایی که لازم است دانشجوی افزون بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذراند باید در برنامه درسی دوره دکتری آن رشته مصوب شده باشد. در موارد استثنایی، با پیشنهاد استاد راهنما و موافقت گروه، دانشجوی می‌تواند درس‌هایی را از دوره‌ی دکتری سایر رشته‌های مرتبط برای جبران میانگین کل نیز اخذ نماید.

تبصره ۳- هزینه دروس انتخابی جهت جبران معدل مطابق تعرفه دانشجویان شهریه‌پرداز در همان سال و نیمسال انتخاب درس بر عهده دانشجوی است.

تبصره ۴- محاسبه میانگین کل نمرات دانشجوی صرفاً براساس نمرات قبولی وی انجام می‌شود.

ماده ۵۸- مرخصی تحصیلی: دانشجو می‌تواند با احتساب در سنوات تحصیل، دو نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند. در این ارتباط لازم است دانشجو درخواست خود را قبل از شروع نیمسال تحصیلی از طریق پرتال دانشجویی ارائه و پیگیری لازم را تا تأیید سایر مراحل انجام دهد.

تبصره: بررسی سایر مصادیق مرخصی تحصیلی مانند مرخصی زایمان، مرخصی پزشکی، ماموریت همسر یا والدین، بدون احتساب در سنوات تحصیلی در اختیار دانشگاه است. در این خصوص، لازم است دانشجو درخواست خود را قبل از شروع نیمسال تحصیلی از طریق پرتال دانشجویی ارائه و پیگیری لازم را تا تأیید سایر مراحل انجام دهد..

ماده ۵۹- آزمون جامع: برای ورود به مرحله آزمون جامع، کسب میانگین کل حداقل ۱۶ از تمام دروس دوره الزامی است.

تبصره ۱- آزمون جامع پس از پایان دوره آموزشی و به منظور احراز قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو است. در شیوه آموزشی-پژوهشی، دانشجو باید با نظارت معاون آموزشی دانشکده در آزمون‌هایی که به دو صورت کتبی و شفاهی انجام می‌گیرد، شرکت نماید تا توانمندی و قدرت تحلیل و استنباط وی سنجیده شود.

تبصره ۲- گروه‌ها با نظارت معاون آموزشی دانشکده، مسئول برگزاری آزمون جامع می‌باشند.

تبصره ۳- میانگین قابل قبول در آزمون جامع ۱۶ است.

تبصره ۴- گروه موظف است برای دانشجویان هر ورودی دو نوبت تاریخ آزمون جامع تعیین نماید و همه دانشجویان پس از پایان دوره آموزشی موظف به شرکت در اولین نوبت آزمون هستند. عدم شرکت دانشجو در آزمون جامع تعیین شده توسط گروه به هر دلیل (به جز مرخصی تحصیلی بدون احتساب در سنوات) به منزله مردودی است. بنابراین، چنانچه دانشجو در اولین نوبت آزمون برگزار شده شرکت نکرده و یا موفق به کسب نمره قبولی در آن نشود، تنها یک نوبت دیگر مجاز به شرکت در آزمون است. در صورت عدم موفقیت دانشجو در دومین نوبت آزمون، از ادامه تحصیل دانشجو جلوگیری شده و دانشجو اخراج می‌شود. تصمیم‌گیری در خصوص اعاده به تحصیل دانشجو در اختیار دانشگاه است. در هر نوبت برگزاری آزمون، معاونت آموزشی دانشکده موظف به ثبت نتایج آن در سامانه سدف می‌باشد.

تبصره ۵- حداقل زمان اعلام عناوین دروس امتحانی و اسامی دانشجویانی که باید در امتحان جامع شرکت نمایند دو ماه قبل از زمان امتحان است. دانشجویان مذکور باید جهت آمادگی برای شرکت در امتحان جامع ثبت نام کرده باشند.

تبصره ۶- امتحان به صورت کتبی-شفاهی بوده و سهم نمره کتبی ۷۰٪ و سهم نمره شفاهی ۳۰٪ کل نمره خواهد بود.

تبصره ۷- جدول نمره دهی به آزمون جامع

نوع امتحان	موضوع	درصد از کل نمره	حداکثر نمره
شفاهی	▪ سنجش قدرت ایده پردازی و تجزیه و تحلیل علمی ▪ همکاری با گروه (گواهی مستند صادره از گروه و مورد تأیید معاون ذی ربط دانشکده) از جمله: - راه اندازی و کاربردی کردن تکنیک های جدید آزمایشگاهی در آزمایشگاه / همکاری در برگزاری کلاس های عملی یا دستياری آموزشی/پژوهشی - حضور فعال در سمینارهای درون گروه و یا جلسات دفاع پایان نامه و رساله	۳۰٪	۶
کتبی	در دو بخش : ۱- امتحان از دانش پایه (مواد امتحانی با نظر کمیته تخصصی تحصیلات تکمیلی گروه و بر اساس موضوعات درسی گذرانده شده در طول تحصیل دوره های ارشد و دکتری مشخص می گردد). - تبصره: سقف صفحات متنی برای هر گروه بایستی قبلاً توسط گروه معین شود. ۲- امتحان از متون مقالات تخصصی (ترجیحاً ۶ مقاله علمی-پژوهشی/ مروری) که از قبل در اختیار دانشجو قرار گرفته است.	۷۰٪	۱۴

ماده ۶۰- انتخاب استاد راهنما و مشاور

تبصره ۱- استاد راهنما به پیشنهاد دانشجو، موافقت استاد و تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه حداکثر تا شروع نیمسال دوم تحصیلی تعیین می شود.

تبصره ۲- داشتن حداقل سه نیمسال سابقه تدریس در دوره تحصیلات تکمیلی و راهنمایی حداقل دو دانشجوی کارشناسی ارشد برای استاد راهنما با مرتبه استادیاری ضروری است.

تبصره ۳- استاد راهنمای اول از میان اعضای هیات علمی گروه انتخاب می شود. در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه، استاد راهنمای دوم می تواند از میان اعضای هیات علمی داخل یا خارج از دانشگاه انتخاب شود. مشارکت استادان راهنما در کلیه امور مربوط به رساله به نسبت مساوی است.

تبصره ۴- در موارد خاص و به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی گروه، استاد راهنمای اول می تواند از سایر گروه های دانشگاه انتخاب شود.

تبصره ۵- در صورت نیاز، استاد(ان) مشاور به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه انتخاب می شوند.

تبصره ۶- هر رساله می‌تواند حداکثر دو استاد مشاور داشته باشد.

تبصره ۷- اگر در طول اجرای رساله به هر دلیل، امکان ادامه راهنمایی و مشاوره برای استاد(ان) راهنما و مشاور مقدور نباشد، به تشخیص گروه یا با درخواست استاد راهنما و تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه، استاد راهنما و یا مشاور جدید برای پایان‌نامه تعیین می‌شود.

تبصره ۸- هیچ یک از بستگان درجه یک دانشجو (پدر، مادر، خواهر، برادر، همسر و فرزند) نمی‌توانند راهنمایی، مشاوره و یا داوری رساله وی را بر عهده گیرند.

ماده ۶۱- انتخاب موضوع رساله: دانشجو موظف است حداکثر تا شروع نیمسال سوم تحصیلی موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه برساند.

تبصره ۱- انتخاب واحد در نیمسال سوم تحصیلی ضمن رعایت ضوابط آموزشی، منوط به تصویب موضوع رساله می‌باشد.

تبصره ۲- انتخاب موضوع رساله با توجه به سوابق، زمینه تخصصی و کارراهه استاد(ان) راهنما، محورهای پژوهشی مصوب گروه و از میان اولویت‌های پژوهشی دانشگاه و شورای عتف صورت می‌پذیرد.

تبصره ۳- در صورت عدم رعایت زمان‌بندی مذکور به میزان یک نیمسال برای ادامه کار نیاز به مجوز شورای تحصیلات تکمیلی گروه و در موارد بیش از این مقدار، نیاز به مجوز شورای آموزشی دانشگاه می‌باشد.

ماده ۶۲- تصویب طرح پیشنهادی رساله: دانشجو موظف است بلافاصله پس از موفقیت در آزمون جامع و حداکثر تا یک نیمسال پس از آن، پیشنهاد را با نظر استاد(ان) راهنما و مشاور(ان) تدوین و در پرتال دانشجویی ثبت نماید تا با تایید استاد راهنما به مدیر گروه ارسال و جهت تصویب اولیه و تعیین تیم داوری در دستور کار جلسه شورای تحصیلات تکمیلی گروه قرار گیرد. رویکردها و سیاست‌های کلان برای جهت‌دهی به محورهای مطالعاتی و تحقیقاتی دانشجویان در انتخاب موضوع و نگارش رساله از سوی معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه، و ضوابط و شرایط اختصاصی انجام آن در قالب رساله از سوی شورای آموزشی تعیین می‌شود.

تبصره ۱- ارائه گواهی همانندجویی قبل از تصویب نهایی پیشنهاد الزامی است.

تبصره ۲- تصویب نهایی پیشنهاد در جلسه‌ای با حضور استاد(ان) راهنما، هیات داوران و نماینده تحصیلات تکمیلی انجام خواهد گرفت. حضور استاد(ان) مشاور در جلسه تصویب ضروری نیست.

تبصره ۳- نماینده تحصیلات تکمیلی از سوی شورای تحصیلات تکمیلی گروه مسئول نظارت بر حسن برگزاری جلسه تصویب پیشنهاد، تنظیم صورت‌جلسات مربوط و تایید انجام اصلاحات پیشنهاد می‌باشد.

تبصره ۴- حداکثر یک ماه پس از برگزاری جلسه دفاع، کاربرگ الکترونیکی پیشنهادیه توسط استاد راهنما ارسال و با تایید مدیر گروه جهت تصویب و ابلاغ نهایی به معاون/معاون پژوهش و فناوری دانشکده ارسال می‌گردد.

تبصره ۵- در صورت عدم رعایت زمان‌بندی مذکور به میزان یک نیمسال برای ادامه کار نیاز به مجوز شورای تحصیلات تکمیلی گروه و در موارد بیش از این مقدار، نیاز به مجوز شورای آموزشی دانشگاه می‌باشد.

تبصره ۶- پیشنهادیه با تایید نهایی معاون/معاون پژوهش و فناوری دانشکده رسمیت می‌یابد. دانشجو باید با مراجعه به پرتال دانشجویی از تصویب نهایی پیشنهادیه خود اطمینان حاصل نماید.

ماده ۶۳- گزارش پیشرفت کار رساله: دانشجو موظف است علاوه بر ارائه گزارش‌های مورد نظر استاد(ان) راهنما در طول تدوین و اجرای رساله، حداقل دو گزارش شفاهی با فاصله زمانی حداقل شش ماه به صورت رسمی ارائه نماید. جلسات ارائه گزارش با هماهنگی گروه، با حضور استاد(ان) راهنما، مشاور، نماینده تحصیلات تکمیلی و در صورت ضرورت داور(ان)، با درج نمره برگزار می‌شود. کاربرگ گزارش پیشرفت در پرونده پژوهشی دانشجو بایگانی و در جلسه دفاع در نمره نهایی محاسبه می‌شود.

ماده ۶۴- دانشجو مجاز است در زمان تدوین رساله دکتری و در راستای فعالیت‌های پژوهشی خود به مدت حداکثر یک سال، در مدت مجاز تحصیل، ذیل عنوان فرصت تحقیقاتی کوتاه مدت به یکی از دانشگاه‌ها و یا مؤسسه‌های آموزش عالی معتبر داخلی یا خارجی سفر کند.

تبصره: شرایط انتخاب مؤسسه مقصد و ضوابط اجرایی فرصت تحقیقاتی کوتاه مدت بر اساس شیوه‌نامه اجرایی مصوب دانشگاه است.

ماده ۶۵- دفاع از رساله: دانشجو پس از تدوین رساله و تایید استاد(ان) راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله، نسبت به درخواست صدور مجوز دفاع از رساله اقدام می‌نماید.

تبصره ۱- مستندات مورد نیاز جهت صدور مجوز دفاع:

- پیش‌نویس رساله در قالب مصوب؛
- کاربرگ تکمیل‌شده مجوز دفاع مورد تایید مراجع ذی‌ربط؛
- مقاله چاپ شده معتبر (نامه پذیرش و متن مقاله پذیرش‌شده در صورت تایید معاون پژوهش و فناوری دانشکده)؛
- گواهی رسید ثبت پیشنهادیه در سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله و پیشنهادیه (thesis.irandoc.ac.ir)؛
- کاربرگ تکمیل‌شده درخواست ارزیابی دستاوردهای رساله مورد تایید مراجع ذی‌ربط؛
- گواهی نمره قابل پذیرش زبان؛
- مدارک گزارش پیشرفت کار؛
- گواهی همانندجویی متن کامل؛
- گواهی تصفیه حساب مالی از حسابداری معاونت آموزشی و معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه.

تبصره ۲- صدور مجوز دفاع از سوی شورای تحصیلات تکمیلی گروه، البته با توجه به سیاست‌های گروه و ارائه مستندات مذکور صورت می‌گیرد.

تبصره ۳- حداقل فاصله زمانی لازم بین صدور مجوز دفاع و زمان انجام دفاع ۱۵ روز کاری است.

تبصره ۴- جلسه دفاع با حضور نماینده تحصیلات تکمیلی، استاد(ان) راهنما، استاد(ان) مشاور و هیات داوران رسمیت می‌یابد.

تبصره ۵- هیات داوران متشکل از سه عضو هیات علمی (علاوه بر استاد(ان) راهنما و مشاور) است؛ یک عضو از داخل گروه با حداقل مرتبه استادیاری و حداقل یک عضو بیرون از دانشکده/ دانشگاه با مرتبه دانشیاری و بالاتر و ترجیحاً از دانشگاه‌های سطح یک انتخاب می‌شود. در صورت ضرورت و به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی گروه، می‌توان یک داور (داخل/ خارج گروه) به تعداد هیات داوران افزود. در شرایط خاص یکی از داوران خارجی می‌تواند از متخصصان حرفه‌ای انتخاب شود.

تبصره ۶- در صورتی که یکی از استادان راهنما به دلایل موجه نتواند در جلسه دفاع شرکت کند، باید موضوع را به صورت کتبی به اطلاع شورای تحصیلات تکمیلی گروه برساند. در موارد خاص شورای تحصیلات تکمیلی گروه می‌تواند جلسه دفاع را با حضور یک نفر از استادان راهنما برگزار نماید.

تبصره ۷- در موارد خاص عدم حضور استاد(ان) مشاور در جلسه دفاع بلامانع می‌باشد.

تبصره ۸- در موارد خاص و تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه، حضور داور خارجی به صورت ویدئو کنفرانس بلامانع است.

تبصره ۹- فاصله زمانی جلسه تصویب پیشنهاد تا جلسه دفاع رساله حداقل ۱۲ ماه شمسی است.

تبصره ۱۰- جلسه دفاع باید در ساعات کاری دانشگاه و با اطلاع رسانی قبلی برگزار شود.

تبصره ۱۱- اداره جلسه و نظارت بر حسن اجرا و رعایت ضوابط و مقررات بر عهده نماینده تحصیلات تکمیلی است.

ماده ۶۶- ارزیابی رساله: ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی و دستاوردهای آن، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی، نحوه نگارش و ارائه گزارشات آن انجام می‌شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌گردد:

- قبول (در یکی از سطوح: عالی، خیلی خوب و خوب)

- مردود

تبصره ۱- ملاک تصمیم‌گیری در خصوص رد یا قبول رساله و همچنین درجه آن، میانگین نمراتی است که هر یک از داوران حاضر و استاد(ان) راهنما و مشاور(ان) در جلسه به دانشجو می‌دهند. لازم به ذکر است که داوران هرکدام به طور مستقل و استاد(ان) راهنما و مشاور در مجموع یک نمره خواهند داشت.

تبصره ۲- نمره رساله در معدل کل دانشجو محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به شرح ذیل است:

- (الف) از نمره ۱۹ تا ۲۰ قبول با درجه عالی؛
(ب) از نمره ۱۸ تا ۱۸/۹۹ قبول با درجه خیلی خوب؛
(ج) از نمره ۱۶ تا ۱۷/۹۹ قبول با درجه خوب؛
(د) کمتر از ۱۶ مردود.

تبصره ۳- حداکثر نمره رساله با توجه به دستاوردهای آن، بر مبنای پیوست ۳ و همچنین کاربرد ارزشیابی پایان‌نامه (کاربرگ شماره ۱۰) از سوی معاون پژوهش و فناوری دانشکده تعیین و توسط نماینده تحصیلات تکمیلی در جلسه دفاع به هیات داوران اعلام می‌شود. هر یک از داوران تا سقف نمره اعلام شده نسبت به ثبت نمره خود اقدام و نهایتاً نمره نهایی مطابق تبصره ۱ ماده ۶۶ محاسبه می‌شود.

تبصره ۴- هیات داوران موظفند در خصوص تعیین مستخرج بودن دستاوردها از رساله، کیفیت آنها، تعیین درصد هم‌پوشانی احتمالی آنها و نمره دستاوردها اظهار نظر نمایند.

تبصره ۵- با درخواست کتبی دانشجو و تایید اصالت پیش‌نویس مقاله(های) مستخرج از رساله توسط هیات داوران، دانشجو مجاز خواهد بود در صورت کسب نمره قبولی رساله، در فرصت زمانی ۶ ماهه از زمان برگزاری جلسه دفاع، نسبت به ارائه مقاله چاپ شده یا نامه پذیرش انتشار مقاله(ها) اقدام نماید. در صورت ارائه پذیرش / چاپ مقاله (ها) و تایید آن توسط یکی از داوران داخلی به نمایندگی از هیات داوران، نمره مقاله توسط معاون / معاون پژوهش و فناوری دانشکده تعیین و در صورت عدم دریافت مدرک فارغ‌التحصیلی توسط دانش‌آموخته در فرصت زمانی مذکور، به نمره نهایی اضافه خواهد شد. بدیهی است پس از برگزاری جلسه دفاع انجام امور تصفیه حساب مرتبط با دانش‌آموختگی این دسته از دانشجویان مشابه سایر دانشجویان انجام می‌شود.

تبصره ۶- چنانچه رساله دانشجو مردود اعلام شود، با تایید هیات داوران، حداکثر یک نیمسال در سقف مدت مجاز تحصیل به دانشجو اجازه داده می‌شود تا دوباره در جلسه دفاع شرکت و از رساله خود دفاع کند. در صورتی که دانشجو در فرصت تعیین شده نتواند از رساله خود با درجه قبولی دفاع کند، فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی برای وی صادر خواهد شد.

تبصره ۷- نحوه نمره‌دهی به رساله دوره دستیاری دامپزشکی مطابق دستورالعمل مصوب دانشگاه انجام می‌شود.

تبصره ۸- دانشجو موظف است حداکثر تا ۳۰ روز پس از دفاع رساله، نسبت به اعمال اصلاحات و تحویل آن به نماینده تحصیلات تکمیلی اقدام نماید. استاد راهنما نیز حداکثر تا ۱۵ روز پس از دریافت رساله اصلاح شده از نماینده تحصیلات تکمیلی نسبت به تایید یا عدم تایید اصلاحات اعمال شده اقدام و نتیجه را به نماینده تحصیلات تکمیلی اعلام نماید.

تبصره ۹- تاریخ دانش‌آموختگی، تاریخ برگزاری جلسه دفاع با کسب درجه قبولی می‌باشد.

ماده ۶۷- انتشار دستاوردها: دانشجو موظف است هر گونه انتشار دستاوردها را با تایید استاد راهنما و مطابق ضوابط و مقررات و با حفظ مالکیت دانشگاه به انجام رساند. همچنین دستاوردهای مستخرج از پایان‌نامه شامل نام دانشجو (نفر اول)، استاد(ان) راهنما و مشاور می‌باشد. نویسنده مسئول باید یکی از استادان راهنمای دانشگاه فردوسی مشهد باشد.

تبصره ۱- در صورت وجود قرارداد همکاری در راهنمایی رساله با سازمان‌های خارج از دانشگاه، نویسنده مسئول در مقاله بر اساس قرارداد مورد تایید معاونت/ معاونت پژوهش و فناوری دانشکده تعیین می‌شود.

تبصره ۲- دستاوردهایی که از نتایج فرصت تحقیقاتی شش ماهه دانشجو استخراج می‌شوند طبق مصوبات شورای پژوهش و فناوری دانشگاه خواهد بود.

تبصره ۳- درج نشانی دوم صرفاً برای دانشجویان غیر ایرانی و تنها در خصوص دستاوردهای غیرموظف بلامانع است.

تبصره ۴- دانشجو بایستی رساله خود را در قالب مصوب تدوین و نسخه نهایی چاپی آن را به مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه تحویل نماید. دانشجو صرفاً مجاز به تهیه نسخه‌های (چاپی/ الکترونیکی) مطابق مصوبات دانشگاه می‌باشد.

تبصره ۵- کسب مجوز از معاونت پژوهش و فناوری دانشکده توسط دانشجو جهت ارائه رساله یا دستاوردهای آن در نمایشگاه‌ها، همایش‌ها، سمینارها و ... الزامی است.

ماده ۶۸- چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین رساله مرتکب تخلف علمی (جعل، تقلب، کپی برداری و ...) شود و بر اساس قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب مجلس شورای اسلامی در شهریور ۱۳۹۶ و سایر قوانین و شیوه‌نامه‌های مرتبط وزارتی تخلف او از سوی دانشگاه تایید گردد، مطابق مقررات اقدام و می‌تواند منجر به محرومیت از ادامه تحصیل و یا اخراج شود.

تبصره: احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو از سوی دانشگاه، پس از اتمام تحصیلات، می‌تواند به ابطال مدرک تحصیلی صادره بیانجامد.

ماده ۶۹- مسئولیت حسن اجرای این شیوه‌نامه و پاسخگویی قانونی و تفسیر و نظارت بر اجرای آن بر عهده دانشگاه است.

ماده ۷۰- تمامی مصوبات آموزشی و پژوهشی که پس از تصویب این شیوه‌نامه ابلاغ می‌شود، برای تمامی دانشجویان لازم الاجرا است.

ماده ۷۱- تفسیر مواد این شیوه‌نامه بر عهده معاونت آموزشی دانشگاه است و در موارد مربوط به فعالیت‌های پژوهش و فناوری با هماهنگی معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه است.

ماده ۷۲- این شیوه‌نامه با یک مقدمه، ۷۲ ماده، ۱۶۳ تبصره و سه پیوست، در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۶/۱۸ به تصویب شورای آموزشی دانشگاه فردوسی مشهد رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۸ - ۹۷ و پس از آن لازم الاجرا است.

پیوست ۱

دستورالعمل نحوه نمره‌دهی به دستاوردهای پایان‌نامه

این دستورالعمل به استناد تبصره ۴ ماده ۴۴ شیوه‌نامه جامع آموزشی دوره‌های تحصیلی دانشگاه فردوسی مشهد و به منظور تشریح نحوه نمره‌دهی به دستاوردهای پایان‌نامه تدوین شده است. حداکثر نمره پایان‌نامه بدون احتساب نمره دستاوردهای آن ۱۸ می‌باشد. در برخی از رشته‌های علوم انسانی شامل رشته‌های الهیات و معارف اسلامی، مطالعات ادبی و زبانی (در هر یک از زبان‌ها)، زبانشناسی نظری، تاریخ، حقوق و سایر موارد مشابه به تشخیص معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه، حداکثر نمره پایان‌نامه ۱۸/۴۹ می‌باشد. حداکثر امتیاز قابل احتساب از دستاوردها ۴ نمره می‌باشد و به دستاوردها با در نظر گرفتن هم‌پوشانی‌ها نمره داده می‌شود.

دستاوردهای مستخرج از پایان‌نامه دانشجوی پس از تایید معاونت پژوهش و فناوری دانشکده، توسط داوران مطابق این دستورالعمل نمره‌دهی خواهد شد. هرگونه تفسیر مفاد این دستورالعمل بر عهده معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه می‌باشد.

(۱) مقاله

جدول (۱) - نحوه نمره‌دهی به مقاله

ردیف	نوع مقاله	حداکثر نمره هر مقاله	حداکثر نمره هر موضوع
۱	مقاله JCR – Q1,2	۴	۴
۲	مقاله JCR – Q3,4	۳/۵	
۳	مقاله Scopus, WOS و یا فهرست نمایه‌های تخصصی تایید شده	۳	
۴	مقاله علمی پژوهشی معتبر داخلی	۲/۵	
۵	مقاله علمی ترویجی معتبر داخلی	۱	۱
۶	مقاله کامل همایش معتبر	۰/۷۵	۱
۷	چکیده مبسوط همایش معتبر	۰/۵	
۸	خلاصه همایش معتبر (حداکثر ۲ خلاصه)	۰/۲۵	

۱-۱- نشریه علمی پژوهشی و علمی ترویجی معتبر داخلی شامل نشریه‌های مصوب وزارتین و شورای عالی حوزه‌های علمیه می‌باشد.

۱-۲- صرفاً به مقاله‌های مندرج در جدول فوق، به شرط آن که در فهرست نشریه‌های نامعتبر داخلی و خارجی نباشد، نمره تعلق می‌گیرد.

۱-۳- رتبه هر نشریه (Q) با توجه با موضوع تخصصی مقاله منظور می‌گردد.

۱-۴- مقاله‌های مندرج در جدول فوق‌الذکر باید مستخرج از تحقیقات اصلی پایان‌نامه بوده و شامل نام دانشجو (نفر اول)، استاد(ان) راهنما و مشاور باشد. نویسنده مسئول مقاله، باید یکی از استادان راهنمای دانشگاه فردوسی مشهد باشد.

۱-۵- حداکثر مجموع نمره کسب شده از ردیف ۵ (مقاله ترویجی) ۱ نمره و ردیف‌های ۶ و ۷ و ۸ (مقاله‌های همایشی (کامل، چکیده، خلاصه) نیز ۱ نمره می‌باشد.

۲) دستاوردهای فناورانه - اختصاصی دانشکده مهندسی

جدول (۲) - نحوه نمره‌دهی به دستاوردهای فناورانه

ردیف	نوع دستاورد	حداکثر نمره به ازای هر مورد	حداکثر نمره موضوع	حداکثر نمره دستاورد	
۱	خلق دانش فنی	۴	۴	۴	
		ادامه خلق دانش فنی (طبق سطح آمادگی فناوری TRL 5-6 در مقیاس نیمه صنعتی)	۱		۰/۵
۲	ثبت اختراع	۰/۷۵	۱	۴	
		ثبت سفارش اختراع بین‌المللی (Filing) معادل US-Patent	۱/۵		۱
		گواهی ثبت اختراع بین‌المللی معادل (US-Patent)	۴		۳
۳	تقاضا محور بودن پایان‌نامه	۱/۵	۱/۵	۱/۵	
۴	کسب رتبه اول تا سوم در جشنواره معتبر	۱	۲	۲	
۵	استخراج استاندارد ملی	۰/۷۵	۰/۷۵	۰/۷۵	

۲-۱- تعریف خلق دانش فنی در سطح کارشناسی ارشد: از مهمترین دستاوردهای پژوهش‌های پایان‌نامه کارشناسی ارشد در رشته‌های علوم کاربردی، خلق دانش فنی می‌باشد. فعالیت‌های علمی اساساً بر سه محور معطوف می‌باشد: الف) کشف و اثبات ناشناخته‌ها (ب) اثبات اثربخشی یافته‌ها طبق اصول مهندسی (ج) تحقق اثربخشی از طریق فناوری.

دانش فنی حاصل تلفیق یافته‌های علمی پایه و جنبه‌های کاربردی آنها است که از طریق طراحی مهندسی نوآورانه (Creative Engineering Design) و ساخت (Manufacturing) قابل استفاده می‌شود. به بیان دیگر خلاقیت در یک محصول نوآورانه، زمانی محقق می‌شود که یافته‌های تحقیقات علمی پایه به کاربری مفید منجر شود. این مهم با استفاده از تکنیک‌های طراحی (مهندسی) و مهارتی (ساخت) منجر به عرضه به یک دانش فنی یا محصول جدید اولیه خواهد شد.

عمق دانش فنی بدست آمده از پایان‌نامه کارشناسی ارشد از سطح‌های آمادگی فناوری یک تا چهار، TRL 1-4 (شامل پیشنهاد ایده جدید، بررسی تئوری- آزمایشگاهی آن، طراحی، ساخت و اعتبار سنجی نمونه در محیط آزمایشگاهی و گزارش اولیه مطالعات توجیهی فنی- اقتصادی) برخوردار است. هر دانش فنی که شامل هر چهار مورد این مراحل باشد، بالقوه موضوعی مطلوب برای تعریف پایان‌نامه کارشناسی ارشد در رشته‌های کاربردی تلقی می‌شود و در صورت عدم دستیابی پایان‌نامه کارشناسی ارشد به TRL 1-4 دستاوردهای آن به‌عنوان دانش فنی قابل ارزیابی نمی‌باشد.

انتظار این است که در این شرایط، عملی بودن ایده در مقیاس نمونه آزمایشگاهی به اثبات رسیده و نوآوری آن به‌گونه‌ای باشد که با بررسی‌های فنی اقتصادی تا حد ممکن ایجاد ارزش افزوده (خلق ثروت) را نوید دهد. به عبارت دیگر قابلیت تبدیل شدن بالقوه به یک محصول (اعم از سخت افزار یا نرم افزار) بصورت نیمه صنعتی و نهایتاً نمونه قابل تجاری شدن از شاخصه‌های اصلی این پایان‌نامه‌ها می‌باشد.

۲-۲- خلق دانش فنی مطابق تعریف بند ۱ می‌بایست در پیشنهاد پایان‌نامه بطور شفاف تشریح شود و توسط **داوران متخصص** با موضوع فناوری ذکر شده (حداقل یک داور خارج از دانشگاه)، مورد ارزیابی قرار گرفته و در شورای تحصیلات تکمیلی گروه تصویب گردد. اخذ تاییدیه نهایی پیشنهاد از معاونت پژوهش و فناوری نیز ضروری است.

۲-۳- جشنواره معتبر شامل جشنواره‌های بین‌المللی داخلی خوارزمی، رازی، علامه طباطبایی، فارابی و هنری فجر و شیخ‌بهایی و جشنواره‌های معتبر بین‌المللی می‌باشد.

۲-۴- منظور از پایان‌نامه تقاضا محور، پایان‌نامه‌ای است که منجر به گره‌گشایی از مشکلات و معضلات جامعه شود، این پایان‌نامه بنا به سفارش و با حمایت مالی سازمان‌ها خارج از دانشگاه انجام می‌شود. مسئولیت تایید تقاضا محور بودن پایان‌نامه با مدیریت توسعه و انتقال فناوری دانشگاه است.

۵-۲- برای انتخاب داوران دفاع نهایی از پایان‌نامه مبتنی بر خلق دانش فنی، علاوه بر داورانی که طبق آیین‌نامه جاری انتخاب می‌شوند، یک متخصص حرفه‌ای با مدرک حداقل کارشناسی ارشد نیز به تیم داوری اضافه می‌شود. دانشجو بایستی تایید داور حرفه‌ای، برای کفایت دستاوردهای فناورانه را قبل از برگزاری جلسه دفاع اخذ نماید. انتخاب داور متخصص حرفه‌ای به عهده شورای تحصیلات تکمیلی گروه و تایید مدیریت توسعه و انتقال فناوری دانشگاه است.

۶-۲- در صورتی که دستاوردهای جدول (۲) حاصل از فعالیت مشترک چند نفر باشد، سهم مشارکت توسط استاد راهنما مشخص می‌شود.

پیوست ۲

مقررات، جداول آزمون‌ها و نمره قابل قبول در خصوص نمره زبان دانشجویان دوره دکتری تخصصی (Ph.D)

مطابق مصوبات شورای آموزشی دانشگاه، تمامی دانشجویان دکتری ۹۷ و بعد از آن ملزم به ارائه نمره قبولی آزمون زبان مطابق جداول زیر می‌باشند. دانشجویانی که تا پایان نیمسال اول سال تحصیلی نمره قبولی زبان ارائه ندهند، باید طی نیمسال دوم سال تحصیلی در آزمون زبانی که از طرف دانشگاه برگزار می‌گردد، شرکت نمایند. در صورت عدم قبولی در آزمون مذکور و بر اساس نمره کسب شده در آن، دانشجو تعیین سطح خواهد شد. در راستای جبران این ضعف، و با عنایت به سطح مشخص شده، دانشجو می‌تواند در دوره‌های پیشنهادی زبان کالج دانشگاه شرکت نماید.

در خصوص انتخاب نوع آزمون، دانشجویان دوره دکتری تخصصی دامپزشکی می‌توانند در آزمون MHLE شرکت کرده و حد نصاب نمره لازم را کسب نمایند. دانشجویان رشته‌های علوم قرآن و حدیث، فقه و مبانی حقوق اسلامی، مبانی نظری اسلام، آشنایی با منابع اسلامی، حکمت متعالیه، و زبان و ادبیات فارسی مجاز به انتخاب زبان‌های عربی یا انگلیسی، و دانشجویان رشته‌های زبان‌های خارجی مجاز به انتخاب زبان‌های عربی، انگلیسی یا فرانسه می‌باشند. همچنین دانشجویان رشته حقوق مجاز به انتخاب زبان‌های انگلیسی یا فرانسه می‌باشند.

جدول آزمون‌ها و نمره قابل قبول زبان خارجی

نام آزمون / دانشجویان مشمول	MSRT (MCHE)	TELP	IELTS EQUIVALENT	TOEFL IBT	TOEFL COMPUTER	TOEFL PAPER	TOLIMO	شامل	سامفا
ورودی ۹۷ و بعد از آن جهت دفاع از پیشنهاد (محاسبه بر اساس ۸۰ درصد نمره قابل قبول یا گذراندن موفق کلاس‌های آمادگی زبان انگلیسی کالج)	۴۴	۴۴	۴/۵	۴۸-۴۵	۱۳۸	۴۰۰	۴۰۰	۴۴	-
ورودی ۹۷ و بعد از آن جهت دفاع از رساله	۵۵	۵۵	۵/۵	۶۰-۵۶	۱۷۳	۵۰۰	۵۰۰	۵۵	۱۲۰۰۰

جدول آزمونها و نمره قابل قبول زبان فرانسه

TCF TP	DALF	DELF	نام آزمون دانشجویان مشمول
300	50	B1	ورودی ۹۷ و بعد از آن جهت دفاع از پیشنهاد (محاسبه براساس ۸۰ درصد نمره قابل قبول یا گذراندن موفق کلاس‌های زبان فرانسه کالج)
400	50	B2 با نمره حداقل ۶۰	ورودی ۹۷ و بعد از آن جهت دفاع از رساله

دانشجویانی که در دوره‌های زبان کالج دانشگاه به طور منظم شرکت نموده و موفق به دریافت مدرک مربوط شده‌اند از ارائه نمره زبان برای دفاع از پیشنهاد معاف می‌باشند؛

دانشجویانی که موفق به ارائه قبولی و یا حداقل نمرات مزبور مطابق جدول زیر نشوند اجازه دفاع از پیشنهاد را ندارند.

پیوست ۳

دستورالعمل نحوه نمره‌دهی به دستاوردهای رساله

این دستورالعمل به استناد تبصره ۳ ماده ۶۶ شیوه‌نامه جامع آموزشی دوره‌های تحصیلی دانشگاه فردوسی مشهد و به منظور تشریح نحوه نمره‌دهی به دستاوردهای رساله تدوین شده است. حداکثر نمره رساله بدون احتساب نمره دستاوردهای آن در رشته‌های گروه علوم محض و تجربی ۱۷، در رشته‌های علوم انسانی الف ۱۷/۵۰ و در رشته‌های علوم انسانی ب ۱۷/۹۹ می‌باشد.

حداکثر امتیاز قابل احتساب از دستاوردها ۵ نمره می‌باشد و به دستاوردها با در نظر گرفتن هم‌پوشانی‌ها نمره داده می‌شود.

دستاوردهای مستخرج از رساله دانشجوی پس از تایید معاون پژوهش و فناوری دانشکده، توسط داوران مطابق این دستورالعمل نمره‌دهی خواهد شد.

۱- مقاله

جدول (۱) - جدول نمره‌دهی به مقاله موظفی

ردیف	نوع مقاله	حداکثر نمره مقاله برای گروه علوم محض و تجربی	حداکثر نمره مقاله برای گروه علوم انسانی	
			(الف)	(ب)
۱	یک مقاله JCR - Q1	۲/۵	۵	۵
۲	یک مقاله JCR - Q2	۱/۷۵	۳/۵	۳/۷۵
۳	یک مقاله JCR - Q3	۱/۲۵	۲/۵	۲/۷۵
۴	یک مقاله JCR - Q4	۰/۹۹	۲	۲/۲۵
۵	یک مقاله WOS، Scopus و فهرست نمایه‌های تخصصی تایید شده	۰/۲۵	۱	۱/۵
۶	یک مقاله علمی پژوهشی معتبر داخلی	حداقل شرط دفاع		

جدول (۲) - جدول نمره‌دهی به سایر مقاله‌ها (به جز موظفی)

ردیف	نوع مقاله	حداکثر نمره مقاله برای گروه علوم محض و تجربی	حداکثر نمره مقاله برای گروه علوم انسانی	
			(الف)	(ب)
۱	هر مقاله JCR - Q1	۳	۵	۵
۲	هر مقاله JCR - Q2	۲/۲۵	۳/۷۵	۴
۳	هر مقاله JCR - Q3	۱/۷۵	۲/۷۵	۳
۴	هر مقاله JCR - Q4	۱/۲۵	۲/۲۵	۲/۵
۵	هر مقاله WOS، Scopus و فهرست نمایه‌های تخصصی تایید شده	۰/۷۵	۱/۵	۱/۷۵
۶	هر مقاله علمی پژوهشی معتبر داخلی	۰/۵	۰/۷۵	۱

۱-۱- گروه علوم محض و تجربی شامل رشته‌های دامپزشکی، علوم، علوم ریاضی، کشاورزی، مهندسی، پژوهشکده‌های علوم گیاهی، هوا خورشید، فناوری‌های زیستی و سایر واحدهای پژوهشی مرتبط می‌باشد.

۱-۲- گروه علوم انسانی (الف): رشته‌هایی که پژوهش میدانی و تجربی در آنها امکان‌پذیر است شامل رشته‌های روانشناسی، علوم تربیتی، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، علوم اجتماعی، حسابداری، اقتصاد، مدیریت، آموزش زبان (انگلیسی، فرانسه، روسی، عربی)، جغرافیا، زبان‌شناسی مقابله‌ای، علوم سیاسی، معماری، شهرسازی، علوم ورزشی، مطالعات میان رشته‌ای و سایر موارد مشابه.

۱-۳- گروه علوم انسانی (ب): رشته‌هایی که امکان کمتری برای پژوهش‌های میدانی و تجربی دارند. شامل رشته‌های الهیات و معارف اسلامی، مطالعات ادبی و زبانی (در هر یک از زبان‌ها)، زبان‌شناسی نظری، تاریخ، حقوق و سایر موارد مشابه.

۱-۴- نشریه علمی پژوهشی معتبر شامل نشریه‌های داخلی مصوب وزارتین و حوزه علمیه می‌باشد.

۱-۵- در گروه علوم محض و تجربی و گروه علوم انسانی (الف) حداکثر به دو و در گروه علوم انسانی (ب) حداکثر به سه مقاله علمی پژوهشی معتبر نمره تعلق می‌گیرد. (مجموع مقاله‌های موظفی و غیرموظفی)

۱-۶- در گروه علوم محض و تجربی و گروه علوم انسانی (الف) حداکثر به دو و در گروه علوم انسانی (ب) حداکثر به سه مقاله WOS و Scopus و فهرست نمایه‌های تخصصی تایید شده نمره تعلق می‌گیرد. (مجموع مقاله‌های موظف و غیرموظف)

۷-۱- به مقاله‌ای نمره تعلق می‌گیرد که شرط لازم اعتبار را داشته باشد و در عین حال در فهرست نشریه‌های نامعتبر داخلی و خارجی نباشد.

۸-۱- رتبه هر نشریه (Q) با توجه با موضوع تخصصی مقاله منظور می‌گردد.

۹-۱- مقاله‌های مندرج در جدول فوق‌الذکر باید مستخرج از تحقیقات اصیل رساله بوده و شامل نام دانشجو (نفر اول)، استاد(ان) راهنما و مشاور باشد. لازم به توضیح است که نویسنده مسئول باید یکی از استادان راهنما که عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد است، باشد.

۲- سایر دستاوردها

نحوه نمره‌دهی به سایر دستاوردهای رساله متعاقبا تدوین و ابلاغ خواهد شد.

هر گونه تفسیر مفاد این دستورالعمل بر عهده معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه می‌باشد.